

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

TINA VUKIĆ

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PASTI POSLOVANJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

Ljubljana, avgust 2016

TINA VUKIĆ

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisana Tina Vukić, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Pasti poslovanja samostojnega podjetnika, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izrednim profesorjem dr. Miroslavom Verbičem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

Seznam okrajšav

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
APZ	Aktivna politika zaposlovanja
D.O.O.	Družba z omejeno odgovornostjo
DDV	Davek na dodano vrednost
DURS	Davčni urad Republike Slovenije
EMŠO	Enotna matična številka občana
FURS	Finančna uprava RS
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
JAPTI	Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije
PIZ	Prispevki za invalidsko in pokojninsko zavarovanje
PRS	Poslovni register Slovenije
PSR	Pravilnik skrbnega računovodenja
RS	Republika Slovenija
S.P.	Samostojni podjetnik posameznik
SRS	Slovenski računovodski standardi
VEM	Državni portal za podjetja in podjetnike
ZDavP-2	Zakon o davčnem postopku
ZDDPO-2	Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb
ZDDV-1	Zakona o davku na dodano vrednost
ZDoh-2	Zakon o dohodnini
ZDR-1	Zakon o delovnih razmerjih
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZGD-1	Zakon o gospodarskih družbah
ZPIZ-1	Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
ZSDP-1	Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela
ZZ	Prispevki za zdravstveno zavarovanje
ZZVZZ	Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
ZZZPB	Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje

KAZALO

UVOD	1
1 SAMOSTOJNI PODJETNIK IN URADNE EVIDENCE.....	2
1.1 Ustanovitev samostojnega podjetnika	2
1.1.1 Vrste samostojnih podjetnikov in primerjava.....	5
1.1.2 Zavezanec za davek na dodano vrednost.....	8
1.2 Knjigovodske listine	9
1.3 Poslovne knjige in evidence	11
1.3.1 Sistem vodenja poslovnih knjig.....	12
1.3.2 Opredelitev poslovnih knjig	13
1.3.3 Vpisovanje v poslovne knjige in hramba	13
2 POSEBNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA IN OBDAVČITEV	15
2.1 Posebnosti samostojnega podjetnika	15
2.1.1 Prispevki za socialno varnost.....	15
2.1.2 Prenosi premoženja med podjetjem in gospodinjstvom.....	18
2.1.3 Osebna odgovornost samostojnega podjetnika.....	18
2.2 Obdavčitev samostojnega podjetnika	19
2.2.1 Davčna osnova.....	19
2.2.2 Davčne olajšave	20
3 PASTI POSLOVANJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA	20
3.1 Prikrita delovna razmerja.....	21
3.1.1 Obdavčitev fizične osebe.....	22
3.1.2 Ukrepanje FURS v postopkih nadzora in ugotovitve v davčnih inšpekcijskih nadzorih	24
3.2 Prijava prave oblike samostojnega podjetnika.....	24
3.3 Vodenje poslovnih knjig.....	25
3.4 Subvencije za samozaposlene.....	26
3.4.1 Obdobje pred 1. 7. 2013	26
3.4.2 Obdobje po 1. 7. 2013.....	29
3.5 Samostojni podjetnik ob upokojitvi.....	32

3.5.1 Upokojenec, ki opravlja dejavnost	32
3.5.2 Upokojenec, ki preoblikuje status	33
3.6 Prenehanje dejavnosti	34
3.6.1 Zavarovanje za primer brezposelnosti.....	35
3.6.2 Posebnosti pri prenehanju dejavnosti	36
SKLEP.....	36
LITERATURA IN VIRI.....	39

UVOD

Problematika in namen. Samostojni podjetnik je ena od pravnoorganizacijskih oblik, v kateri se lahko opravlja pridobitna dejavnost. Prednost ustanovitve te oblike je hitra in enostavna registracija, za ustanovitev ni potreben osnovni kapital, poleg tega so stroški poslovanja nizki. Na trgu nastopa samostojno in z naročniki ter kot enakovredni partner poslovno sodeluje v svojem imenu in za svoj račun.

Za nekoga, ki je brezposeln oz. želi dodaten vir zaslužka, je ta organizacijska oblika samostojnega podjetnika idealna. Zavedati pa se je treba, da to ni edini dejavnik pri sprejemanju odločitev. Vodilo te diplomske naloge je obrazložiti problematiko zaradi sprejemanja odločitev na podlagi nepopolnih informacij.

Dejstvo je, da večina samostojnih podjetnikov dobro opravlja poslovno dejavnost, primanjkuje pa jim znanja, izkušenj in organiziranosti pri vodenju in upravljanju podjetja. Večina ne ve, kako se pravilno izstavi račun, kaj šele, kako se vodijo poslovne knjige in evidence. V ozadju poslovanja ni le dejavnost sama, ampak tudi veliko zakonov, omejitev, predpisov in določb, ki se jih mora držati vsak, ki se odloči delovati kot katera koli pravnoorganizacijska oblika.

Namen te naloge je torej predstaviti, kaj vse je potrebno vedeti pred vključitvijo v poslovni register kot samostojni podjetnik oz. fizična oseba, ki opravlja dejavnost. V računovodski družbi se kot zaposlena vsak dan srečujem z ljudmi, ki so v poslovni svet vstopili brez kakršnega koli znanja iz osnov računovodstva in si zato ne predstavljajo, kako lahko nekatere hitre odločitve vplivajo na poslovanje oz. na sam obstoj poslovanja. Menim, da mora biti samostojni podjetnik pri delovanju oz. opravljanju dejavnosti še toliko bolj pozoren na zunanje dejavnike, ki lahko negativno vplivajo na njegovo poslovanje in tudi na njegov življenjski status kot fizične osebe.

Samostojni podjetnik, ki ne pozna dobro predpisov in zakonov, lahko, čeprav dobro opravlja poklic, hitro zabrede v težave, zato je priporočljivo, da najame strokovne delavce, kot so računovodje, davčni svetovalci ali še boljše računovodske družbe, ki razpolagajo z vsemi sredstvi in znanjem, da preprečijo nepotrebne stroške in slabo voljo. Ker se v Sloveniji zakoni in predpisi hitro spreminjajo oz. dopolnjujejo, je izbira kompetentnega poslovnega partnerja na tem področju ključna.

Cilji. Samostojnega podjetnika spremljajo različni dejavniki, ki vplivajo na poslovanje in pomenijo tveganje za njegov obstoj ali velike denarne obremenitve. V diplomski nalogi sem ta tveganja poimenovala »pasti poslovanja samostojnega podjetnika«. Cilj diplomske naloge je pojasniti, kakšno je tveganje, če se lotimo poslovanja površno, lahkomišno, brez poznavanja zunanjih dejavnikov, ki lahko vplivajo na poslovanje, in kako lahko

posledice omilimo ali izničimo. Pomembna vprašanja, ki se ob tem pojavljajo so kakšni so razlogi za ustanovitev, kako ustanoviti svoje lastno podjetje, kakšen je namen in cilj poslovanja, ali sem se odločil za pravilno obliko gospodarskega subjekta, kako bom vodil svoje poslovne evidence, kdaj je smiselno podjetje zapreti?

Skozi diplomsko nalogo želim podati odgovore na ta vprašanja ter ob tem predstaviti kaj lahko pomenijo napačne odločitve za samostojnega podjetnika oz. kako lahko izkoristi ugodnosti, ki se mu ponujajo. Pomembno je, da je samostojni podjetnik že ob sami ustanovitvi pravočasno obveščen in pravilno usmerjen na nadaljnji poti.

Metode dela. V teoretičnem delu diplomskega dela uporabljam opisno metodo, ki temelji na proučevanju teorije in prikaza dejanskega stanja na podlagi zakonodaje. V praktičnem delu uporabljam primerjalno in analitično metodo. Gre za primerjavo podatkov o gibanju registriranih samostojnih podjetnikov v obdobju med letoma 2006 in 2015 (vir: Poslovni register Slovenije, www.ajpes.si/arhiv) ter gibanju brezposelnosti. S to metodo bom ugotavljala trend gibanja samostojnih podjetnikov in razloge za tako gibanje. Samo za predstavo, 31. 3. 2016 je bilo v Sloveniji prijavljenih 84.265 samostojnih podjetnikov, kar je 41,4 % vseh poslovnih subjektov. Glede na odstotek bom preverjala domnevo, da število samostojnih podjetnikov raste in kaj bi bili lahko vzroki za to rast.

Diplomsko delo je sestavljeno iz uvoda, treh poglavij in zaključka. V prvem poglavju je predstavljen sam postopek ustanovitve samostojnega podjetnika, katere oblike poznamo, kaj so in kako vodimo knjigovodske listine ter poslovne knjige in evidence. V drugem poglavju so obrazložene ekonomske in davčne posebnosti samostojnega podjetnika in sama obdavčitev glede na obliko samostojnega podjetnika. Sledi mu bistvo diplomskega dela, to so pasti poslovanja samostojnega podjetnika in posledice, v tretjem poglavju.

1 SAMOSTOJNI PODJETNIK IN URADNE EVIDENCE

1.1 Ustanovitev samostojnega podjetnika

Samostojni podjetnik je ena od pravnoorganizacijskih oblik, v kateri se lahko opravlja pridobitna dejavnost. Zakon o gospodarskih družbah, Ur.l. RS, št. 65/09 (v nadaljevanju ZGD-1) je opustil uporabo predpone »samostojni«, tako da se uradno uporabljata samo še beseda »podjetnik« in kratica »s.p.«. Kljub temu se na splošno še vedno uporablja izraz samostojni podjetnik ali krajše s.p. (Mercina, 2015a). Tako je tudi meni izraz samostojni podjetnik bolj pri srcu, zato ga bom uporabljala v svojem delu.

Samostojni podjetnik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja (6. odst. 3. člena ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09). Samostojni podjetnik je lahko le posamezna fizična oseba, ki samostojno nastopa v pravnem prometu,

lahko pa sodeluje z drugimi fizičnimi osebami, ki opravljajo dejavnost. Ob tem mora skleniti civilnopravno družbeno pogodbo, s katero uredi medsebojno sodelovanje (Mercina, 2015a).

Glavne tri značilnosti samostojnega podjetnika so (Porter & Norton, 2001, str. 554):

- osebno premoženje ni ločeno od premoženja podjetja (to tudi pomeni, če podjetnik ne more poplačati obveznosti podjetja, se te obveznosti prenesejo na podjetnika kot fizično osebo);
- v računovodstvu se razlikuje osebno premoženje od premoženja podjetja (sredstva in obveznosti podjetja so vidne v bilanci stanja, privatno premoženje pa ne);
- dohodek podjetja se šteje kot dohodek lastnika podjetja, zato je obdavčen kot fizična oseba).

Prednosti samostojnega podjetnika so, da ni potreben denarni vložek v obliki osnovnega kapitala, podjetnik prosto razpolaga z denarjem, ustanovitev je hitra in preprosta, administrativni stroški so nižji kot pri drugih družbah, sam vodi posle in sprejema odločitve, ima nadzor nad poslovanjem ter mu ni potrebno deliti dobička (Gowthorpe, 2003, str. 8).

Slabosti te pravnoorganizacijske oblike pa so, da sta samostojni podjetnik in fizična oseba kot eno (zato med seboj ne moreta poslovati), podjetnik osebno odgovarja z vsem svojim premoženjem, ob višjih dobičkih so davki višji, izguba podjetja je tudi podjetnikova izguba, podjetnik mora imeti menagerske sposobnosti ter sam nosi posledice pri sprejemanju odločitev (tudi v primeru, ko se posvetuje z drugimi osebami) (Gowthorpe, 2003, str. 8).

Z ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09, (71. do 75. člen) je posebej urejen status podjetnikov. Za novo pravnoorganizacijsko ureditev podjetnika je smiselno upoštevati skupne določbe tega zakona, ki jih določa 71. člen ZGD-1. To so določbe o dejavnosti (6. člen), firmi (12. do 23. člen), sedežu (29. in 30. člen), podružnici (31. člen), prokuri (33. do 37. člen) in poslovni skrivnosti (39. in 40. člen).

Poleg teh določb je smiselno upoštevati tudi posebne določbe o podjetju. Te določbe opredeljujejo firmo podjetnika (72. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09), način vodenja poslovnih knjig in sestavljanje poslovnega poročila (73. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09) ter vpis in prenehanje poslovanja podjetnika (74. in 75. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09).

V drugem poglavju ZGD-1 (12. do 28. člen, Ur.l. RS, št. 65/09) so postavljene še splošne omejitve glede jezika, imen in nedovoljenih sestavin firme, ki se nanašajo na vse

pravnoorganizacijske oblike. Za sedež firme se navede kraj kjer se večinoma vodijo posli oziroma opravlja dejavnost (Mercina, 2015a).

Podjetje lahko ustanovi vsaka polnoletna poslovno sposobna oseba, ki je vpisana v Centralni register prebivalstva in ima v Sloveniji pridobljeno EMŠO in davčno številko (e-VEM, 2015, *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM*).

Registracija samostojnega podjetnika je brezplačna, najenostavneje se lahko registrira na točki Vse na enem mestu ali krajše točki VEM, kjer celotni postopek vodijo za to usposobljeni svetovalci, ali prek državnega portala e-VEM, kjer je za dostop do sistema potrebno digitalno kvalificirano potrdilo (e-VEM, 2015, *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM*).

Za pridobitev statusa podjetnika ni potrebno posebno dovoljenje posameznega organa. Dovolj je prijava, ki jo bodoči podjetnik vloži pri pristojnem organu, ki preveri formalno in vsebinsko ustreznost prijave (e-VEM, 2015, *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM*).

Samostojni podjetnik lahko opravlja vse gospodarske dejavnosti, razen če ni z zakonom določeno drugače. Ene izmed njih so na primer bančništvo, zavarovalništvo, borzno posredništvo in podobne. Opravlja lahko tiste posle, ki so v okviru dejavnosti, za katere se registrira. Med njimi mora izbrati eno glavno dejavnost, ki jo bo največ opravljal oz., ki mu bo prinesla največ prihodkov (Mercina, 2015a).

Vsi pravnoorganizacijski subjekti morajo, za opravljanje gospodarske dejavnosti, izpolnjevati splošne in/ali posebne pogoje. Če jih ne izpolnjujejo, so v prekršku. Ti prekrški so določeni v 688. členu ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09).

Samostojni podjetnik ne more postati oseba (10.a člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09):

- ki je bila pravnomočno obsojena na zaporno kazen zaradi kaznivega dejanja na področju gospodarstva, delovnih razmerij in socialne varnosti, v pravnem prometu, premoženja, okolja, prostora in naravnih dobrin;
- ki je javno objavljena na seznamu neplačnikov davčnih obveznosti ali na seznamu nepredlagateljev obračunov;
- ki je neposredno ali posredno udeležena v kapitalu kapitalske družbe, ki je javno objavljena na seznamu neplačnikov davčnih obveznosti ali na seznamu nepredlagateljev obračunov (če je udeležba višja od 25%);
- ki je bila najmanj dvakrat kaznovana s denarno kaznijo zaradi prekrška v zvezi s plačilom za delo oz. prekrška v zvezi zaposlovanjem na črno;

- ki je bila neposredno udeležena v kapitalu d.o.o., ki je bila izbrisana iz sodnega registra brez likvidacije po Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (če je bil odstotek udeležbe višji od 50 %) (v nadaljevanju ZFPPIPP) (e-VEM, 2015, *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM*).

Nekatere omejitve se preverjajo že v sistemu e-VEM, z neposredno izmenjavo podatkov med organi, nekatere omejitve pa preveri AJPES v postopku odločanja o vpisu. Če se ugotovi omejitev, vložitev prijave za vpis ni mogoče (e-VEM, 2015, *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM*).

Po podatkih iz arhiva AJPES je delež registriranih samostojnih podjetnikov, glede na vse registrirane gospodarske družbe v Sloveniji, v zadnjih nekaj letih zelo visok, saj konstantno predstavlja dobrih 40 % vseh gospodarskih družb. Razlogov za tako veliko število samostojnih podjetnikov je več, trenutno sta glavna razloga nizki ustanovni stroški in situacija na trgu dela. Gibanje deleža samostojnih podjetnikov glede na vse gospodarske subjekte v obdobju 2006–2015 je vidno v Tabeli 1.

Tabela 1: Delež registriranih samostojnih podjetnikov glede na vse registrirane gospodarske družbe

Leto	Samostojni podjetnik	Gospodarske družbe	Delež registriranih samostojnih podjetnikov glede na vse registrirane gospodarske družbe
2015	82.953	202.057	41,05
2014	80.988	198.521	40,80
2013	78.760	193.412	40,72
2012	75.880	187.426	40,49
2011	77.415	185.585	41,71
2010	75.157	180.501	41,64
2009	73.892	177.281	41,68
2008	70.903	171.126	41,43
2007	67.117	162.823	41,22
2006	64.297	155.043	41,47

Vir: Ajpes/Podatki o številu poslovnih subjektov, vpisanih v Poslovnem registru Slovenije v obdobju od leta 2006 do leta 2015 (arhiv).

1.1.1 Vrste samostojnih podjetnikov in primerjava

Najbolj poznani obliki samostojnega podjetništva sta navadni in normirani samostojni podjetnik. Obstajajo pa tudi druge oblike, kjer po navadi ne gre za samostojno dejavnost oz. je kombinacija z delovnim razmerjem.

Glavne razlike med njima so v ugotavljanju davčne osnove, načinu obdavčitve, obveznosti vodenja poslovnih knjig, možnih omejitvah pri poslovanju in možnosti uveljavljanja olajšav. Te razlike so prikazane v Tabeli 2.

Tabela 2: Razlike med navadnim in normiranim samostojnim podjetnikom

	Navadni s.p.	Normirani s.p.
Ugotavljanje davčne osnove	davčna osnova = prihodki - davčno priznani odhodki	davčna osnova = 20 % vseh prihodkov (prihodki - 80 % normiranih odhodkov)
Obdavčitev	dohodninska lestvica (16, 27, 41, 50 % od davčne osnove)	končni davek = 20 % od davčne osnove
Računovodstvo	zakonsko neobvezno, a priporočljivo	zakonsko neobvezno, podjetnik lahko dela sam
Omejitve	ni omejitev	ni dovoljeno preseči 50.000 EUR letnega prometa dve leti zapored oz. 100.000 EUR, če je pri davčnem zavezancu 1 oseba polno zavarovana
Olajšave	možnost uveljavljanja olajšav	olajšav ni mogoče uveljavljati

Vir: N. Setnikar, Razlike med navadnim in normiranim s.p., 2014.

Podjetnik, ki opravlja pridobitno dejavnost, se lahko tako odloča med dvema oblikama poslovanja, navadni ali normirani samostojni podjetnik. Če podjetnik nima prihodkov, višjih od 50.000,00 oz. 100.000,00 EUR pod določenimi pogoji, lahko ugotavlja davčno osnovo z upoštevanjem 80-odstotnih normiranih odhodkov, kar pomenim, da se davek plača v višini 20% prihodkov in je to dokončna obdavčitev. Pogoji za normiranega samostojnega podjetnika so, če je podjetnik vsaj 5 mesecev prijavljen v pokojninsko in invalidsko zavarovanje za polni delovni čas ali ima zaposleno osebo za vsaj 5 mesecev za polni delovni čas (Dolenšek, 2015). Tej obliki rečemo krajše samostojni podjetnik normiranec.

Normiranemu samostojnemu podjetniku ni potrebno voditi poslovnih knjig in ima zato nižje administrativne stroške, vendar ob zaključku leta nima možnosti upoštevati davčnih olajšav za dejavnost, možnosti upoštevanja splošne olajšave in drugih osebnih davčnih olajšav. V tem primeru se davek plača tudi, če podjetje izkaže več odhodkov kot prihodkov (Dolenšek, 2015). Če v poslovnem letu preseže 50.000,00 EUR oz. 100.000,00 EUR prihodkov, mora preiti nazaj na sistem obračuna davka na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov. V tem primeru ne gre za takojšnjo spremembo, temveč ko se v izkazu poslovnega izida izkažejo prihodki nad to omejitvijo dve leti zapored (Dolenšek, 2015).

Skladno s Pravilnikom o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe (Ur.l. RS, št. 138/2006), ki opravljajo dejavnost, je normirani samostojni podjetnik dolžan za poslovne in davčne namene voditi naslednje evidence:

- **evidenco izdanih knjigovodskih listin**, ki mora vsebovati vsaj zaporedno številko listine in znesek, opis poslovnega dogodka in datum vpisa, voditi se mora po časovnem zaporedju ter k evidenci mora biti priložena in označena z isto številko tudi knjigovodska listina (5. in 6. člen);
- **evidenco osnovnih sredstev**, ki mora vsebovati zaporedno številko in opis osnovnega sredstva, stanje in gibanje osnovnega sredstva (datum pridobitve in datum izločitve ali odtujitve) ter podatke o listini o pridobitvi oz. izločitvi ali odtujitvi ter nabavno vrednost osnovnega sredstva (sem spadajo tudi vse prejete listine, ki se nanašajo na nabavo osnovnih sredstev, in tiste, ki vplivajo na povečanje nabavne vrednosti, v skladu s slovenskim računovodskim standardom 30) (7. člen);
- **morebitne druge evidence**, če to zahtevajo posebni predpisi s področja, na katerem poslujejo (evidence za potrebe DDV, evidenca pretokov knjigovodskih listin, pretokov med podjetjem in gospodinjstvom lastnika ter evidenca nabave in porabe pijač in živil) (IV. do VI. poglavje).

V praksi je zelo popularna še ena oblika samostojnega podjetnika, to je popoldanski samostojni podjetnik. Za razliko od prej, ta podjetnik opravlja dopolnilno dejavnost in si prispevkov za socialno varnost ne plačuje sam, ampak je zavarovan iz delovnega razmerja. Lahko je v delovnem razmerju za polni delovni čas in opravlja še dodatno delo, za kar mora plačevati tudi minimalne prispevke, ki znašajo 64,87 EUR (pri prej omenjenima oblikama samostojnega podjetnika ti trenutno znašajo 341,20 EUR). Višino prispevkov lahko mesečno spremljamo na spletni stani FURS (Davki in druge dajatve/področja/prispevki za socialno varnost/osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost).

Popoldanski samostojni podjetnik ima enake pravice in dolžnosti kot navadni samostojni podjetnik. To pomeni, da če želi popoldanski samostojni podjetnik spremembo statusa v polni s.p., se spremeni samo podlaga za socialno zavarovanje. Nosilec s.p., ki je bil zavarovan na podlagi pogodbe o zaposlitvi, je ob spremembi zavarovan kot samozaposlena oseba (Borštnik, 2015b).

V preteklosti sta obstajala, poleg popoldanskega samostojnega podjetnika, ki je opravljal dejavnost poleg delovnega razmerja, še dve obliki takega statusa – študentski in upokojski popoldanski s.p. Študentski s.p. je bil ukinjen z 1.1.2013, upokojski s.p. pa preoblikovan z dnem 31.1.2015. Od tega dne upokojenec ne sme več imeti popoldanskega s.p., ne da bi izgubil pravico do prejemanja pokojnine. Pogoj je, da se vključi v socialna zavarovanja za vsaj 20 ur tedensko, pri tem pa dobiva le sorazmerni del

pokojnine. Razlog za to spremembo je bila nezdržljivost uživanja pokojnine in hkratnega opravljanja dejavnosti (Borštnik, 2015b).

1.1.2 Zavezanec za davek na dodano vrednost

Samostojni podjetnik ob pridobitvi statusa sam odloča o vključitvi v sistem DDV, ob večjem letnem prometu pa je vključitev obvezna (Borštnik, 2015b).

Ločimo dve vrsti vključitve samostojnega podjetnika v sistem DDV (povzeto po članku Hojnik, 2015):

- **Obvezna vključitev** v sistem DDV. Velja, ko znesek obdavčljivega prometa preseže 50.000 EUR v zadnjih 12 mesecih poslovanja (isti pogoj za vse oblike podjetja). Samostojni podjetniki vsaj na začetku poslovanja ne dosežejo prometa, višjega od 50.000 EUR, tako da se jih velika večina samostojno odloča o vključitvi v sistem DDV. V tem primeru lahko zahtevo za izstop iz sistema DDV poda šele, ko leto dni ne preseže letnega praga prometa, kot to določa 78. člen Zakona o davku na dodano vrednost (v nadaljevanju ZDDV-1, Ur.l. RS, št. 13/2011).
- **Prostovoljna vključitev** v sistem DDV. Zavezanec se sam vključi v sistem DDV, če pričakuje, da bo promet višji od 50.000 EUR, in če ima namen poslovati s podjetji iz EU. V primeru prostovoljne vključitve mora podjetnik ostati v sistemu DDV 5 let.

Če je samostojni podjetnik vključen v sistem DDV, mora paziti, kako izstavi račun. Račun mora izstaviti po pravilih ZDDV-1 (81.-84. člen, Ur.l. RS, št. 13/2011):

- obračunati DDV od osnove po veljavni davčni stopnji (9,5 % ali 22 %), če gre za slovenskega kupca;
- brez DDV (oproščen promet po 25. členu ZDDV-1 (Ur.l. RS, št. 13/2011), če gre za storitev v EU, oz. oproščen promet po 46. členu ZDDV-1 (Ur.l. RS, št. 13/2011), če gre za dobavo blaga v EU); obrnjena davčna obveznost;
- brez DDV (oproščen promet po 25. členu ZDDV-1, če gre za storitev izven EU, oz. oproščen promet po 52. členu ZDDV-1, če gre za dobavo blaga izven EU).

Podobno velja pri prejemanju računov. Samostojni podjetnik si lahko zaračunani DDV odbije pod enakimi pogoji, kot je navedeno zgoraj. Smisel vsega tega je, da samostojni podjetnik na koncu obračunskega obdobja pravilno poroča na FURS obračun DDV (mesečnega ali trimesečnega) in plača DDV državi, če je imel več obračunanega DDV, oz. dobi vrnjenega od FURS, če si ga je imel pravico več odbijati.

Mnogi samostojni podjetniki se sprašujejo, kaj je bolje. Na splošno velja, da če samostojni podjetniki poslujejo večinoma s fizičnimi osebami, je bolje, da niso vključeni v sistem

DDV, saj davek podraži ceno izdelkov oz. storitev, kar vpliva na konkurenčnost izdelka oz. storitve na trgu. Ti imajo tudi nižje stroške nabave in zato manjšo verjetnost za vračilo DDV (Hojnik, 2015).

Samostojnim podjetnikom, ki poslujejo večinoma s pravnimi osebami oz. zavezanci za DDV, se splača biti v sistemu DDV. Razlog za to so višji stroški poslovanja, zato plačani znesek za vstopni davek pogosto presega obračunani davek. Podobno velja na drugi strani. Podjetje, ki kupuje takšne izdelke oz. storitve, lahko plačani davek uveljavljajo kot vstopni v svojih obračunih DDV, zato nimajo težav glede DDV zneska (Hojnik, 2015). Dobra stran vključitve v sistem DDV pa je tudi boljša boniteta oz. kredita sposobnost podjetnika. V splošnem velja, da tisti, ki ima več čistega dobička, je tudi bolj kreditno sposoben (Hojnik, 2015).

1.2 Knjigovodske listine

Knjigovodske listine so praviloma v določeni obliki sestavljeni zapisi o poslovnih dogodkih. Ti zapisi evidentirajo spremembe na strani sredstev, obveznosti do njihovih virov, prihodkov in odhodov. Lahko so v papirni ali elektronski obliki, morajo pa izkazovati poslovne dogodke verodostojno in pošteno (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Prva delitev knjigovodskih listin je glede na kraj nastanka (Horvat, 2010, str. 17):

- **Zunanje knjigovodske listine** so sestavljene zunaj podjetja (npr. prejeti računi, bančni izpiski).
- **Notranje knjigovodske listine** so sestavljene v podjetju (npr. izdani računi, blagajniški prejemi/izdatki, izdani dobropisi).

Druga delitev knjigovodskih listin je po vsebini (Horvat, 2010, str. 17):

- **Izvirna knjigovodska listina** se sestavi na kraju in v času nastanka poslovnega dogodka (ne v računovodstvu).
- **Izpeljana knjigovodska listina** se sestavi na podlagi izvirnih knjigovodskih listin ali podatkov iz poslovnih knjig (npr. obračun amortizacije, zbirnik, razdelilnik). Sestavi se v računovodstvu (Horvat, 2010, str. 17).

Knjigovodske listine se praviloma sestavljajo po načelu razbremenjevanja. To pomeni, da se na njih zapisujejo podatki tistih, ki se na njihovi podlagi razbremenjujejo, potrjujejo pa tisti, ki se na njihovi podlagi obremenjujejo (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Izvirne knjigovodske listine sestavljajo osebe, ki sodelujejo pri njih. Njihova vsebina je določena s splošnim aktom posameznega podjetja, vsebovati pa morajo vsaj ključne podatke kot so na primer identifikacijsko oznako listine ter njeno zaporedno številko, podatke o organizaciji, pri kateri nastajajo poslovni dogodki, in podatke o poslovnem dogodku (sprememba mora biti izražena v plačljivi valuti), kraj in datum izdaje ter datum nastanka poslovnega dogodka ter kdo zagotavljanja resničnost in verodostojnost knjigovodskih listin (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Knjigovodske listine se prenašajo s kraja nastanka, ko vstopijo v podjetje (fizično ali elektronsko) prek kraja preverbe podatkov na kraj njihove hrambe. Zelo pomembno je, da je ta prenos čim krajši. Osebe, ki sprejemajo, obravnavajo in ustrezno evidentirajo te podatke, so tudi odgovorne za verodostojnost vnesenih podatkov in jih ne smejo spreminjati (te osebe morajo biti navedene v splošnem aktu podjetja). Kontrolirati morajo izvirne knjigovodske listine s podatki, ki dokazujejo nastanek poslovnega dogodka. Temu pravimo načelo resničnosti, kar pomeni, da podatki kažejo dejansko stanje in gibanje sredstev, obveznosti do njihovih virov, prihodkov in odhodkov. O verodostojnosti knjigovodskih listin govorimo takrat, ko lahko strokovno usposobljene osebe, ki niso sodelovale v poslovnih dogodkih, pri kontroliranju podatkov jasno in brez dvomov prepoznajo spremembe poslovnih dogodkov (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Kontroliranje knjigovodskih listin poteka na enem ali več krajih in to pred knjiženjem. Lahko se izvaja računalniško, vendar če to omogočajo kontroliranju namenjeni računalniški programi, pripravljene glede na vrste knjigovodskih listin (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Knjigovodske listine morajo biti tudi ustrezno arhivirane oz. shranjene, v papirni obliki ali obliki elektronskih zapisov, kar pa mora biti opredeljeno splošnem aktu podjetja. Do hrambe pride vsako leto ob zaključku poslovnega leta, ko je potrebno tudi pripraviti letne računovodske izkaze (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

V splošnem aktu podjetja je opredeljeno tudi kako se odlagajo knjigovodske listine in tudi rok hrambe, ki pa ne sme biti krajši od rokov določenih v veljavnih predpisih. Najkrajši roki so določeni z Zakonom o računovodstvu, Ur.l. RS 23/99 (30. člen). Po teh predpisih velja:

- trajno se hranijo letna poročila, končni obračuni plač zaposlenih ter plačilne liste za obdobja, za katera ni končnih obračunov plač;
- 10 let se hranijo kupoprodajne pogodbe za nepremičnine, glavna knjiga in dnevnik;

- 5 let se hranijo vse knjigovodske listine, ki so podlaga za knjiženje, z zakonom določene listine, pomožne knjige;
- 3 leta se hranijo bančni izpiski;
- 2 leti se hranijo prodajni in kontrolni bloki, pomožni obračuni in podobne knjigovodske listine.

Če so listine v elektronski obliki, morajo biti shranjene tako, da omogočajo sledljivost, popolnost arhiviranja in možnost izpisovanja v prvotni nespremenjeni obliki (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

1.3 Poslovne knjige in evidence

Poslovne knjige so razvidi iz katerih lahko pridobimo informacije o stanju in gibanju sredstev in obveznosti do njihovih virov, stroških, odhodkih in prihodkih, prejemkih in izdatkih ter poslovnem izidu in finančnem položaju. Ti razvidi nastanejo na podlagi poslovnih dogodkov, ki se evidentirajo po nekem smiselnem zaporedju in sproti (načelo urejenosti in sprotnosti), vnašajo pa se njihova začetna stanja in spremembe. Pri tem samem vnosu poslovnih dogodkov mora biti omogočeno kontroliranje vnašanja, hrambe in uporabljanja podatkov (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

V 54. členu ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) je določeno, da morajo vsi gospodarski subjekti voditi poslovne knjige ter jih enkrat letno zaključiti v skladu z zakonom in SRS ali mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. V PSR je ta določba še malo bolj razširjena. V pravilniku je navedeno, da se poslovne knjige zaključijo vsako poslovno leto na način, da vnos podatkov ali spreminjanje le-teh ni več mogoč (Slovenski inštitut za revizijo, 2016, *Pravila skrbnega računovodenja*).

Velikost samostojnega podjetnika je merilo, od katerega je odvisen način vodenja poslovnih knjig. Pri ugotavljanju velikosti samostojnega podjetnika se uporabljajo enaki kriteriji kot pri družbah. To so število zaposlenih, višina čistih prihodkov od prodaje, vrednost aktive na bilančni presečni dan letne bilance stanja (55. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09). Tako družbe kot samostojni podjetniki se delijo na mikro, majhne, srednje in velike družbe, glede na merila na bilančni presečni dan letne bilance stanja. Natančna preglednica z omejitvami je v Tabeli 3.

Podjetnik se lahko sam odloči, po katerem sistemu bo vodil poslovne knjige. Na primer, če izpolnjuje pogoje za enostavno knjigovodstvo, se lahko prostovoljno odloči za drugo možnost in o tem obvesti FURS, najpozneje do 31. 12. tekočega leta za naslednje leto. Med letom se izbrani sistem vodenja poslovnih knjig ne sme spremeniti (1. člen Pravilnika o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, Ur.l. RS, št. 138/2006).

Tabela 3: Merila za razvrščanje družb in podjetnikov po velikosti

Velikost podjetnika oz. družbe	Število zaposlenih	Čisti prihodki od prodaje (v EUR)	Vrednost aktive (v EUR)
mikro	manj kot 10	manj kot 700.000	manj kot 350.000
mala	manj kot 50	manj kot 8 mio	manj kot 4 mio
srednja	manj kot 250	manj kot 40 mio	manj kot 20 mio
velika	več kot 250	več kot 40 mio	več kot 20 mio

Vir: 55. člen ZGD-1, Uradni list RS, št. 65/09.

1.3.1 Sistem vodenja poslovnih knjig

Samostojni podjetnik ima možnost voditi poslovne knjige po sistemu enostavnega ali dvostavnega knjigovodstva ali pa ima status »normiranca«. V tem primeru mu za ugotavljanje davčne osnove ni treba voditi poslovnih knjig, temveč le davčne evidence (73. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09). Menim, da bi vsi gospodarski subjekti morali voditi poslovne evidence, saj se le tako lahko sledi stanju poslovanja in se lažje sprejemajo poslovne odločitve.

Poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva lahko vodi samostojni podjetnik, ki v zadnjem poslovnem letu ni presegel vsaj dveh meril (73. člen ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09):

- povprečno število delavcev ne presega tri;
- letni prihodki so nižji od 50.000 EUR;
- povprečna vrednost aktive ne presega 25.000 EUR.

Poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva so (Horvat, 2010, str. 22):

- knjiga prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev;
- knjiga ostalih terjatev;
- knjiga ostalih obveznosti in
- register opredmetenih osnovnih sredstev.

Če samostojni podjetnik preseže dve merili od naštetih, lahko vodi poslovne knjige le po sistemu dvostavnega knjigovodstva (izjema so samostojni podjetniki, ki so šele začeli z opravljanjem dejavnosti in v prvem letu niso imeli več kot tri zaposlene). V tem primeru se podatki praviloma urejajo dvojno – časovno (v dnevniku) in vsebinsko (v glavni in pomožnih knjigah) (e-VEM, 2016, Vodenje poslovnih knjig za samostojne podjetnike).

Dvostavno knjigovodstvo je bolj pregledno od enostavnega knjigovodstva, saj se vodi po časovnem zaporedju nastanka dogodka in je obvezno za večino gospodarskih subjektov (e-VEM, 2016, Vodenje poslovnih knjig za samostojne podjetnike). Glavna razlika med enostavnim in dvostavnim knjigovodstvom je v evidentiranju poslovnih dogodkov v poslovne knjige. Pri enostavnem knjigovodstvu je potreben samo en vpis, pri dvostavnem pa mora imeti vsaka knjižba protiknjižbo (C. Thomsett, 2001, str. 15).

1.3.2 Opredelitev poslovnih knjig

Poslovne knjige so povezane knjige, kartoteke in zbirke podatkov. Nastanejo na podlagi poslovnih dogodkov, ki spreminjajo sredstva, obveznosti do njihovih virov, prihodke ali odhodke, temeljijo pa na knjigovodskih listinah, ki dokazujejo resničnost nastanka teh dogodkov. Delimo jih na temeljne knjige (glavna knjiga in dnevnik) in pomožne knjige (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011). Pomožne knjige pa so analitične evidence, ki so razčlenitev kontov glavne knjige (npr. analitična evidenca dobaviteljev, analitična evidenca kupcev) in druge pomožne knjige (npr. register osnovnih sredstev) (Robnik, 2008, str. 14).

Podjetje se samo odloči katere pomožne poslovne knjige in analitične evidence bo vodilo, kar mora zapisati v svojem poslovnem aktu. Prav tako mora zagotoviti vpogled v poslovne knjige na način, da je razvidno časovno zaporedje vpisov poslovnih dogodkov v poslovne knjige (dnevnik knjiženja) in spremembe sredstev, obveznosti do njihovih virov, prihodkov in odhodkov, združene po ustreznih kontih (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

Poslovne knjige nastajajo pri evidentiranju poslovnih dogodkov tako v finančnem kot v stroškovnem računovodstvu. V finančnem računovodstvu se evidentirajo poslovni dogodki v glavno knjigo in nekatere analitične evidence ter druge pomožne poslovne knjige (to so blagajniška knjiga, knjiga prejetih računov in druge), nanašajo pa se na denar, terjatve in dolgove. V stroškovnem računovodstvu pa se evidentirajo analitične evidence, ki se nanašajo na primer na material, proizvode in trgovsko blago, opredmetena osnovna sredstva, opravljeno delo in nastajajočo proizvodnjo. Med druge pomožne knjige stroškovnega računovodstva spada register opredmetenih osnovnih sredstev. Podjetje se samo odloči katere knjige bo vse uporabljalo, odločitev pa je odvisna od potreb v podjetju, organiziranosti in morebitnih zunanjih predpisov (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

1.3.3 Vpisovanje v poslovne knjige in hramba

Vodenje glavne knjige je obvezno, vodenje pomožnih poslovnih knjig pa le v primeru, če verodostojne podatke ne zagotavljamo drugače. Podjetja lahko prepuščajo vodenje poslovnih knjig usposobljenim strokovnim fizičnim ali pravnim osebam, ki pa morajo zagotoviti, da se vodijo na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin. V glavni knjigi mora

biti razviden finančni položaj podjetja in njegov poslovni izid (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

Glavna knjiga je lahko enotna ali sestavljena iz več knjig za posamezne skupine kontov, v njej pa morajo biti evidentirani vsi poslovni dogodki, tudi tisti, ki se vodijo zunajbilančno (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

V poslovne knjige torej evidentiramo poslovne dogodke na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin. Pri tem moramo upoštevati načela pravilnega in urejenega vodenja poslovnih knjig (Zupančič & Macarol, 2001, str. 21):

- vsi vpisi morajo biti časovno zaporedni, popolni, pravilni in ažurni;
- poslovni dogodki morajo biti vpisani v ustrezne evidence vsaj enkrat mesečno od dneva, ko so bile knjigovodske listine, izstavljene oz. prejete na mestu, kjer se vodijo poslovne knjige;
- v poslovnih knjigah ne sme biti praznih vrst, če so predvidena za vpise, v katere bi bilo mogoče vnesti druga knjiženja;
- napačni vpisi se ne smejo brisati (če je potreben popravek, mora biti knjižen storno, kjer je razvidno, kaj se stornira oz. popravlja);
- poslovne knjige morajo biti vedno dostopne na mestu, kjer se vodijo;
- zaključujejo se na dan 31. 12., v primeru prenehanja opravljanja dejavnosti oz. statusne spremembe pa na dan take spremembe;
- register osnovnih sredstev se ne zaključuje.

Pri evidentiranju poslovnih dogodkov v poslovne knjige je treba poznati in strogo upoštevati šest računovodskih načel (Jovanović, 2016):

1. *Načelo časovne neomejenosti poslovanja*, ki pomeni, da obravnavamo podjetje kot delujoče, torej kot podjetje, ki bo v prihodnosti še poslovalo.
2. *Načelo dosledne stanovitnosti*, kar pomeni, da mora biti način računovodskega obravnavanja v vseh primerih in okoliščinah enak.
3. *Načelo strogega upoštevanja nastanka poslovnega dogodka*, ki pomeni, da evidentiramo stroške in prihodke v obračunskem obdobju, na katero se nanaša.
4. *Načelo previdnosti*, ki opozarja na negotovost poslovnih dogodkov.
5. *Načelo prednosti vsebine pred obliko*, ki zahteva, da je treba poslovne dogodke evidentirati v skladu z njihovo vsebino in v denarnem znesku.
6. *Načelo pomembnosti*, ki pravi, da morajo računovodska poročila vsebovati vse postavke, ki lahko vplivajo na odločitve ali ocene.

Poslovne knjige se zaključijo vsako poslovno leto. Na podlagi zaključne bilance stanja preteklega leta, se odprejo nove poslovne knjige kot začetna bilanca stanja proučevanega

poslovnega leta. Ob nastanku novih poslovnih dogodkov, ki so evidentirani na podlagi ustreznih knjigovodskih listin, se med letom odprejo v glavni knjigi nove postavke sredstev in obveznosti do njihovih virov (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

Ko so letna poročila zaključena, se poslovne knjige, ustrezno urejene in zaključene, arhivirajo. Način hrambe mora biti opredeljen v splošnem aktu podjetja, lahko pa so shranjene v papirni obliki ali na elektronskem nosilcu (SRS 22, 2012, Ur.l. RS, št. 80/2011).

2 POSEBNOSTI SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA IN OBDAVČITEV

2.1 Posebnosti samostojnega podjetnika

2.1.1 Prispevki za socialno varnost

Fizične osebe so vključene v obvezno socialno zavarovanje v RS na podlagi statusa in svoje delovne aktivnosti. Ker je samostojni podjetnik fizična oseba, ki opravlja dejavnost, tudi zanj veljajo predpisi s področja obveznega socialnega zavarovanja. To so (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*):

- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-2);
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (v nadaljevanju ZZVZZ);
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (v nadaljevanju ZSDP-1);
- Zakon o urejanju trga dela (v nadaljevanju ZUTD).

Navedeni zakoni določajo tudi osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost, vrste prispevkov, ki se plačujejo za posamezne zavarovance, in zavezance za plačilo prispevkov. Način obračuna in plačila prispevkov ter roke za obračun in plačilo prispevkov določa Zakon o davčnem postopku (v nadaljevanju ZDavP-2), sami prispevki pa se plačujejo na FURS (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

Samostojni podjetnik nastopi v obvezno zavarovanje z dnem začetka opravljanja dejavnosti in preneha z dnem prenehanja ali ko vstopi v delovno razmerje oz. začne z osebnim stečajem. Prijavo, odjavo ali spremembo zavarovanja mora podjetnik vložiti sam pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju ZZZS). Lahko se zavaruje za polni zavarovalni čas, če ni z zakonom drugače določeno, ali krajši delovni čas. Za krajši delovni čas se lahko zavaruje na več načinov (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*):

- v kombinaciji z delovnim razmerjem, sklenjenim za krajši delovni čas;

- v kombinaciji s pravico do dela s krajšim delovnim časom po predpisih o starševskem varstvu;
- če uveljavi pravico do delne starostne pokojnine;
- če se kot upokojenec delno reaktivira (ponovno začne opravljati dejavnost).

Prispevki, ki jih mora plačevati samostojni podjetnik, so (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*):

- **Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje** so določeni so s 15. členom ZPIZ-2 (Ur. l. RS, št. 96/12) in jih samostojni podjetnik plačuje sam, razen v primerih prejemanja nadomestil;
- **Prispevki za obvezno zdravstveno zavarovanje** plačujejo osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (5. točka 15. člena ZZVZZ, Ur.l. RS, št. 72/06), plačujejo pa se od bruto osnove za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po stopnji, določeni za zavarovance, in po stopnji, določeni za delodajalce;
- **Prispevki za zavarovanje za starševsko varstvo** prav tako plačujejo osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (4. točka 8. člena ZSDP-1, Ur.l. RS, št. 26/2014);
- **Prispevki za zavarovanje za primer brezposelnosti** (54. člen ZUTD, Ur.l. RS, št. 80/2010).

Od 1. 1. 2014 se zavarovalna osnova samostojnega podjetnika določi glede na doseženi dobiček v preteklem letu (145. člena ZPIZ-2, Ur.l. RS, št. 96/12). Podrobnejša opredelitev je določena s Pravilnikom o določanju zavarovalne osnove (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

Najnižja osnova za prispevke za samozaposlene osebe v letu 2016 znaša 56 % zadnje znane povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na mesec, ki znaša 1.555,89 EUR bruto na mesec. Najnižja osnova za prispevke tako trenutno znaša 871,30 EUR. Z vsakim letom se bo ta odstotek povečal za 2 odstotni točki (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

Če dobiček samozaposlene osebe ne preseže 60 % povprečne plače, za obračunsko obdobje od februarja 2014 osnova za prispevke za zdravstveno zavarovanje ne more biti nižja kot 60 % povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na mesec, in to je 933,63 EUR. Osnovo za prispevke si lahko podrobneje pogledate v Tabeli 4. Najvišja osnova pa znaša od leta 2014 3,5-kratnik povprečne letne plače zaposlenih v RS, preračunane na mesec, in to je 5.445,615 EUR (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

Tabela 4: Osnove za plačilo prispevkov za socialno varnost

Bruto zavarovalna osnova (BZO) v EUR		Prehodni davčni podračun	Referenca	56 % PP**	3,5 PP***
				871,3	5.445,62
Osnova za prispevke ZZ, če je BZO nižja od 60 % od 1.555,89 EUR*				933,53	
Prisp. zavarovanca za PIZ	15,50%			135,05	844,07
Prisp. delodajalca za PIZ	8,85%			77,11	481,94
Skupaj prispevki za PIZ		SI56 011008882000003	SI19 DŠ-44008	212,16	1.326,01
Prisp. zavarovanca za ZZ	6,36%			59,37	346,34
Prisp. delodajalca za ZZ	6,56%			61,24	357,23
Prisp. za poškodbe pri delu	0,53%			4,95	28,86
Skupaj prispevki za ZZ		SI56 011008883000073	SI19 DŠ-45004	125,56	732,43
Prisp. zavarovanca za starš. var.	0,10%			0,87	5,45
Prisp. delodajalca za starš. var.	0,10%			0,87	5,45
Skupaj prispevki za starš. var.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-43001	1,74	10,90
Prisp. zavarovanca za zaposl.	0,14%			1,22	7,62
Prisp. delodajalca za zaposl.	0,06%			0,52	3,27
Skupaj prispevki za zaposl.		SI56 011008881000030	SI19 DŠ-42005	1,74	10,89
Skupaj drugi prisp.				3,48	21,79
PRISPEVKI SKUPAJ				341,20	2.080,23

DŠ = davčna številka zavezanca

* Povprečna mesečna bruto plača za leto 2015 (PP): 1.555,89 EUR.

** Minimalna osnova za prispevke samozaposlenih v letu 2016 znaša 56 % zadnje znane povprečne letne plače: 56 % od 1.555,89 EUR = 871,30 EUR.

*** Najvišja možna zavarovalna osnova: zavezanec lahko prispevke plača največ od osnove, ki znaša 3,5 PP (v skladu s petim odstavkom 145. člena ZPIZ-2): $1.555,89 \times 3,5 = 5.445,62$ EUR.

Zavezanec plača prispevke do 15. dne v mesecu za pretekli mesec; v enakem roku mora davčnemu organu predložiti obračun prispevkov na predpisanem obrazcu OPSVZ, ki se odda prek storitev elektronskega poslovanja FURS eDavki.

Vir: FURS/Davki in druge podatke/Prispevki za socialno varnost/Osnove za plačilo ter zneski prispevkov za socialno varnost, 2016.

Višina zavarovalne osnove se določi na podlagi podatkov iz obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti ali obračuna dohodnine od dohodka iz dejavnosti za preteklo leto (ob tem se upoštevajo že plačani prispevki za socialno varnost) in se plačuje najpozneje do meseca aprila naslednje leto. V primeru, da tega obračuna še ni, se plačuje v znesku določenem kot minimalna osnova v posameznem obdobju. Minimalna osnova se

spreminja z vsako spremembo povprečne bruto plače v RS (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

Prispevki za socialno varnost se obračunavajo mesečno v obračunu prispevkov za socialno varnost (obrazcu OPSVZ), določenem s Pravilnikom o obrazcih za obračun prispevkov za socialno varnost in se predložijo davčnemu organu najpozneje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec v elektronski obliki prek portala e-Davki (FURS, 2015a, *Prispevki za socialno varnost za zavarovance*).

2.1.2 Prenosi premoženja med podjetjem in gospodinjstvom

Ob začetku opravljanja dejavnosti lahko samostojni podjetnik prenese iz gospodinjstva v podjetje premoženje, katerega lastnik je kot fizična oseba. To premoženje lahko prenese z namenom uporabe v dejavnosti in prinašanju koristi. Ločimo prenose denarnih sredstev med gospodinjstvom in obratno ter prenose stvarnega premoženja (Leva Bukovnik & Sendelbah, 2010, str. 14).

ZDoh-2 v 50. členu (Ur.l. RS, št. 117/2006) pravi, da se prenosi sredstev med podjetjem zavezanca in njegovim gospodinjstvom štejejo za odtujitev oz. pridobitev sredstev, kar pa za prenose denarnih sredstev ne velja. Prav tako ne velja za prenos stvarnega premoženja med podjetjem zavezanca in njegovim gospodinjstvom, da se štejejo za pridobitev sredstev od tretje osebe oz. odtujitev sredstev tretji osebi (Leva Bukovnik & Sendelbah, 2010, str. 14).

Do prenosa stvarnega premoženja podjetja pride običajno ob prenehanju opravljanja dejavnosti in takrat celotno stvarno premoženje podjetja postane premoženje gospodinjstva (Leva Bukovnik & Sendelbah, 2010, str. 14).

Samostojni podjetnik prosto razpolaga z denarnimi sredstvi, kar pomeni, da denarna sredstva na računu lahko uporablja tudi v zasebne namene (Leva Bukovnik & Sendelbah, 2010, str. 15), med seboj pa ne moreta sklepati poslov, ker samostojni podjetnik nima svoje lastne pravne osebnosti (Drobež, Korbar & Macarol, 2003, str. 18).

2.1.3 Osebna odgovornost samostojnega podjetnika

Samostojni podjetnik je enako kot gospodarska družba pravnoorganizacijska oblika, ki se od gospodarskih družb razlikuje po tem, da nima lastnosti pravne osebe. Po 7. členu ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) za obveznosti, ki nastanejo pri opravljanju dejavnosti samostojnega podjetnika, odgovarja nosilec te dejavnosti, podjetnik kot fizična oseba z vsem svojim premoženjem. Gre za osebno, samostojno in neposredno odgovornost samostojnega podjetnika (tudi po zaprtju subjekta) (Leva Bukovnik & Sendelbah, 2010, str. 8). To

pomeni, če podjetnik ne more poravnati svojih dolgov upnikom, lahko upniki terjajo podjetnika kot fizično osebo, da poravna svoje dolgove iz naslova osebnega premoženja (Steingold, 2006, str. 14).

Odgovornost za uspeh ali neuspeh nosi sam. Prav tako v primeru, če zaposli delavce, ki delajo v njegovem imenu in za njegov račun ali najame strokovne delavce, ki mu pomagajo voditi podjetje in svetovati pri odločanju, je za vse odgovoren sam (Bendrey, Hussey & West, 2014, str. 4).

2.2 Obdavčitev samostojnega podjetnika

Samostojni podjetniki so fizične osebe, ki dohodke dosegajo z opravljanjem dejavnosti, poslovni izid te dejavnosti pa je obdavčen z dohodnino. Za dohodek iz dejavnosti se šteje dohodek, dosežen z neodvisnim samostojnim opravljanem dejavnosti, ne glede na njegov namen in rezultat (46. člen ZDoh-2, Ur.l. RS, št. 117/2006).

2.2.1 Davčna osnova

Davčna osnova od dohodka iz dejavnosti je dobiček, ki se ugotovi kot razlika med prihodki in odhodki, doseženimi v zvezi z opravljanem dejavnosti (48. člen ZDoh-2, Ur.l. RS, št. 117/2006). Za ugotavljanje prihodkov in odhodkov se uporabljajo predpisi o obdavčitvi pravnih oseb, razen če ni s tem zakonom določeno drugače (Mercina, 2015b).

Pri samostojnem podjetniku lahko ugotavljamo davčno osnovo na dva načina (povzeto po članku Mercina, 2015b):

- z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov. V tem primeru je davčna osnova dobiček, ki se ugotovi kot razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki, ustvarjenimi v koledarskem letu. Poleg ZDoh-2, je pri ugotavljanju dobička potrebno upoštevati tudi Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (12. člen ZDDPO-2, Ur.l. RS, št. 117/2006). Če zavezanec ustvari davčno izgubo, lahko v prihodnjih davčnih obdobjih zmanjšuje pozitivno davčno osnovo, vendar največ do višine 50% davčne osnove tekočega leta;
- z upoštevanjem normiranih odhodkov. V tem primeru se davčna osnova ugotavlja na podlagi dejanskih davčno priznanih prihodkov, zmanjšanih za odhodke v višini 80 % ustvarjenih davčno priznanih prihodkov. To velja samo za samostojne podjetnike, ki ne presegajo 50.000 evrov prihodkov iz dejavnosti v preteklem letu.

Davčni zavezanec, ki v skladu z ZDoh-2 (Ur.l. RS, št. 117/2006) ugotavlja davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanem dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, akontacijo dohodnine v davčnem obračunu izračunava sam. Zavezanec lahko uveljavlja splošno olajšavo in posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane, če se ta ni

upoštevala pri akontaciji dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, ali če je bilo upoštevanje manj kot 5/12 (Mercina, 2015b).

Za odmero akontacije dohodnine se uporablja lestvica iz 122. člena ZDoh-2 (Ur.l. RS, št. 104/2015), ki je usklajena s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji. Lestvica za odmero dohodnine za leto 2016 je objavljena s Pravilnikom o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016 (Uradni list RS, št. 104/15). Lestvica za odmero dohodnine za leto 2016 je prikazana v Tabeli 5.

Tabela 5: Lestvica za odmero dohodnine za leto 2016

Če znaša neto letna davčna osnova (v EUR)		Znaša dohodnina (v EUR)	
nad	do		
	8.021,34		16 %
8.021,34	20.400,00	1.283,41	+ 27 % nad 8.021,34
20.400,00	70.907,20	4.625,65	+ 41 % nad 20.400,00
70.907,20		25.333,60	+ 50 % nad 70.907,20

Vir: Uradni list RS, št. 104/15.

2.2.2 Davčne olajšave

Podjetnik posameznik lahko uveljavlja davčne olajšave, ki jih podrobneje opredeljuje ZDoh-2, Ur.l. RS, št. 13/2011 (61. člen do 66.a člen). To so olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj – 100 %, za zaposlovanje – 45 % izplačane plače, za zaposlovanje invalidov – 50–70 % izplačane plače, za zavezanca invalida – 30–60 % povprečne mesečne plače zaposlenih, za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju, za PIZ, za donacije ter za investiranje v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva (ne velja za pohištvo in pisarniško opremo, razen računalniške opreme in za motorna vozila razen izjem) – 40 % oz. največ v višini davčne osnove. Olajšave se ne priznajo podjetniku, ki ugotavlja davčno osnovo na podlagi normiranih odhodkov.

3 PASTI POSLOVANJA SAMOSTOJNEGA PODJETNIKA

V prejšnjih poglavjih je bilo veliko napisanega glede same opredelitve samostojnega podjetnika, katere vrste samostojnih podjetnikov poznamo, kakšne so njihove pravice in dolžnosti, kateri zakoni in predpisi urejajo njihovo poslovanje in delovanje. Pri tem se je treba zavedati, da mora biti samostojni podjetnik pri delovanju oz. opravljanju dejavnosti pozoren na veliko dejavnikov, ki lahko negativno vplivajo na poslovanje in tudi na življenjski status podjetnika kot navadnega smrtnika, fizične osebe. Dejstvo je, da je ta oblika pravnoorganizacijskega subjekta zelo enostavna, za ustanovitev ni potreben začetni

kapital, ustanovni stroški pa so nizki (W. Carter, 2003, str. 33), zato je tudi čedalje bolj priljubljena.

Samostojni podjetniki, ki ne poznajo dobro predpisov in zakonov, pa čeprav so zelo večji svojega poklica, lahko hitro zabredejo v težave, zato je priporočljivo, da najamejo strokovne delavce, kot so računovodje, davčni svetovalci, ali še bolje računovodske družbe, ki razpolagajo z vsemi sredstvi in znanjem, da preprečijo marsikateri nepotrebni strošek in slabo voljo. Ker se zakoni in predpisi hitro spreminjajo oz. dopolnjujejo, je to zelo priporočljivo.

Samostojnega podjetnika spremlja veliko različnih dejavnikov, ki vplivajo na poslovanje, in če nima pregleda, se lahko hitro ujame v past in si s tem povzroči veliko škodo.

3.1 Prikrita delovna razmerja

Samostojni podjetnik je po 6. odstavku 3. člena ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja. Gre za fizično osebo, ki se ukvarja z gospodarsko dejavnostjo in ni gospodarska družba. Na trgu nastopa samostojno in z naročniki, kot enakovredni partner poslovno sodeluje v svojem imenu in za svoj račun (Škof, Ivanjko, Štravs, Vukovič & Polič, 2005, str. 56).

V zadnjih letih so se bistveno spremenila razmerja v povezavi z delom. Začele so se razvijati nove oblike dela, kot so delo na daljavo, pogodbe o zaposlitvi za določen čas in druga pogodbeno dela. Delodajalci v vedno večjem obsegu sodelujejo z neodvisnimi pogodbeniki, samozaposlenimi, prav tako pa se je povečalo povpraševanje po storitvah agencij za posredovanje dela delavcev z namenom, da zmanjšajo svoje stroške in imajo manj obveznosti (Senčur Peček, 2015).

V času trenutne gospodarske krize so podjetja prisiljena varčevati in zmanjševati stroške, zato določenim zaposlenim za delo plačujejo prek statusa samostojnega podjetnika ali drugih pogodb civilnega prava: podjemnih pogodb, avtorskih pogodb, pogodb o poslovnem sodelovanju. V tem primeru gre za t. i. **prikrita delovna razmerja**, pri katerih se redno delo opravlja mimo pogodb o zaposlitvi (Tičar, 2012, str. 220).

Za prikrito delovno razmerje gre, če se razmerje med delavcem in delodajalcem navzven prikazuje drugače, kot je v resnici. S tem delodajalec zmanjšanja socialno varstvo zaposlenega in/ali se izogiba plačilu davkov in prispevkov (Senčur Peček, 2015). Fizična oseba praviloma registrira dejavnost, z namenom, da sodeluje s podjetjem, ki ji zagotavlja delo. Na podlagi tega se podpiše pogodba o medsebojnem sodelovanju, delo pa poteka enako, kot če bi bila sklenjena pogodba o zaposlitvi, torej z vsemi elementi delovnega razmerja (4. člen ZDR-1, Ur.l. RS., št. 21/2013). Oseba se s pogodbo prostovoljno vključi

v organiziran delovni proces delodajalca. V njem dela za plačilo, pod nadzorom in po navodilih delodajalca (Tičar, 2012, str. 220).

Kratkoročno gledano je takšen način dela za fizično osebo sprejemljiv, vendar ni najboljša rešitev, saj nima priznanih ugodnosti kot v delovnem razmerju (to so pravica do plačanega letnega dopusta, do nadomestila za čas bolniškega staleža, do regresa za letni dopust itd.) (Senčur Peček, 2015), hkrati morajo akontacijo dohodnine in prispevke pristojnim institucijam plačevati sami. Na drugi strani imamo podjetja, ki se ne zavedajo posledic, ki jih lahko prinese tožba delavca ali obisk davčne inšpekcije. V tem primeru jim grozi kazen od 3.000 do 20.000 EUR (217. člen ZDR-1, Ur.l. RS, št. 21/2013), prav tako pa morajo priznati delavcu vse pravice za čas opravljanja dela v prikitem delovnem razmerju in hkrati poravnati vse stroške davkov in prispevkov in pravnne stroške skupaj z zamudnimi obrestmi.

Zaradi širitve prakse »zaposlovanja« samostojnih podjetnikov, zaradi zmanjševanja stroškov dela delodajalca in vse večje revščine med samostojnimi podjetniki v Sloveniji, je v zadnji delovnopravni zakonodaji opredeljena ureditev posebne kategorije samozaposlenih, tako imenovanih **ekonomsko odvisnih oseb** (Senčur Peček, 2015).

Ekonomsko odvisne osebe so samozaposlene osebe, ki na podlagi pogodbe civilnega prava, osebno, za plačilo, samostojno in dlje časa opravljajo delo v okoliščinah ekonomske odvisnosti, ne zaposlujejo delavcev ter minimalno 80 % letnih dohodkov pridobijo od istega naročnika. Za te osebe veljajo nekatere določbe ZDR-1 (213.-214. člen, Ur.l. RS, št. 21/2013) kot so na primer prepoved diskriminacije, zagotavljanja minimalnih odpovednih rokov, prepovedi odpovedi pogodbe ob neutemeljenih odpovednih razlogih in podobno (Senčur Peček, 2015).

Ekonomsko odvisna oseba lahko uveljavlja naštete pravice, če po zaključku vsakega koledarskega ali poslovnega leta obvesti naročnika, od katerega je ekonomsko odvisna, o pogojih, pod katerimi deluje, ter naročniku predloži vsa potrebna dokazila in informacije. Gre za omejeno delovnopravno varstvo, saj mora samozaposleni te pravice uveljavljati, sicer obveznost ne nastane (214. člen ZDR-1, Ur.l. RS, št. 21/2013). Status ekonomsko odvisne osebe ne sme pomeniti možnosti izigravanja delovnopravne zakonodaje. Ko so podani elementi delovnega razmerja, mora biti sklenjena pogodba o zaposlitvi in zato posameznik ne more imeti statusa ekonomsko odvisne osebe (Senčur Peček, 2015).

3.1.1 Obdavčitev fizične osebe

Glavni problem teh prikritih delovnih razmerij je obdavčitev. Na eni strani imamo obdavčitev fizične osebe, ki opravlja dejavnost (neodvisno razmerje), in na drugi obdavčitev fizične osebe, ki dosega dohodek iz zaposlitve (odvisno razmerje) (FURS,

2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

ZDoh-2 v 46. členu (Ur.l. RS, št. 13/2011) določa, da se za dohodek iz dejavnosti šteje dohodek, ki je dosežen s samostojnim in neodvisnim opravljanjem dejavnosti. To pomeni, da samostojni podjetnik dela za svoj račun, na svoj način, v svojo korist, na svojo odgovornost in na svoje tveganje (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

Dohodki zavezanca, ki delajo na podlagi pogodbe o zaposlitvi, so obdavčeni z dohodnino kot dohodek iz delovnega razmerja. Za zaposlitev se šteje vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, ne glede na to, koliko časa trajanja (35. člen ZDoh-2, Ur l. RS, št. 13/2011). Za odvisno pogodbeno razmerje pa se štejeta delovno razmerje in vsako drugo pogodbeno razmerje, kjer se kaže odvisnost med delodajalcem in fizično osebo. To pomeni, da delodajalec zagotavlja vso potrebno opremo, sredstva in pogoje za delo, prevzema finančna in druga tveganja ter odgovornosti v zvezi z opravljanjem dela ali storitev, nadzoruje fizično osebo pri opravljanju dela in daje navodila za delo, ipd. (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

Dejstvo je, da delavec opravlja delo pod nadzorom delodajalca in je del delovnega procesa, ki ga organizira delodajalec, ki tudi nosi odgovornost za uspeh podjetja. Z vidika delovnopравниh razmerij, gre v tem primeru za delovno razmerje, čeprav med delodajalcem in fizično osebo ni sklenjene pogodbe o zaposlitvi. Prav tako gre za delovno razmerje, če je sklenjena pogodba o delu (podjetje in fizična oseba) ali pogodba o medsebojnem sodelovanju (podjetje in samostojni podjetnik), v resnici pa dejansko obstajajo elementi delovnega razmerja. Dejanske okoliščine torej kažejo na vrsto pogodbenega razmerja in ne poimenovanje razmerja s strani pogodbenih strank ali status pogodbenih strank (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

Če gre za delovno razmerje, mora torej delodajalec delavca prijaviti v obvezno socialno zavarovanje in mu izročiti fotokopijo prijave v 15 dneh od nastopa dela (11. člen ZDR-1, Ur.l. RS, št. 21/2013) ter obračunati, odtegniti in plačati prispevke delojemalca in delodajalca od bruto plače, nadomestila plače in drugih bruto prejemkov iz delovnega razmerja (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

3.1.2 Ukrepanje FURS v postopkih nadzora in ugotovitve v davčnih inšpekcijskih nadzorih

Davčno inšpekcijski nadzor davkov in prispevkov od dohodkov fizičnih oseb iz zaposlitve se izvaja na podlagi 5. člena ZDavP-2 (Ur.l. RS, št. 13/2011). Po tem členu se predmet obdavčitve in okoliščine ter dejstva, ki so bistvena za obdavčenje, vrednotijo po svoji gospodarski vsebini. Ob tem se upoštevajo tudi določila 74. člena ZDavP-2 (Ur.l. RS, št. 13/2011), ki določa, da navidezni pravni posli ne vplivajo na obdavčenje. To pomeni, da če FURS ugotovi, da se določen del dohodkov, ki bi morali biti izplačani kot plača, izplačuje drugače (na primer na račun samostojnega podjetnika), obstajajo pa vsi elementi delovnega razmerja, se le-ta obdavči kot dohodek iz delovnega razmerja z vsemi pripadajočimi obveznostmi (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

V praksi je bilo v več primerih ugotovljeno, da so zaposleni kot samostojni podjetniki izdajali dodatne račune in na podlagi tega prišli do dodatnega dohodka, čeprav so plačilo prejeli za isto vrsto dela. Prav tako je bilo ugotovljeno, da so bile v ta namen sklenjene fiktivne pogodbe o poslovnem sodelovanju, s katerimi so bili prikazani navidezni posli, kar pomeni, da je pogodba sklenjena za enako delo, vendar pod drugim imenom. V teh primerih naj bi šlo za izplačilo dohodka za nadurno delo. Na podlagi teh ugotovitev je davčni organ taka izplačila označil kot dohodke iz delovnega razmerja in jih tako tudi obdavčil. Od dohodka je bila odmerjena akontacija dohodnine in vsi prispevki za socialno varnost. Podobno se je zgodilo v primerih, ko so bili delavci zaposleni za krajši delovni čas in za minimalno plačo, hkrati pa še mesečno izdajali račune za opravljene storitve v višjem znesku kot samostojni podjetnik (FURS, 2015b, *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*).

3.2 Prijava prave oblike samostojnega podjetnika

Samostojni podjetnik se lahko odloča med dvema oblikama poslovanja: navadni ali normirani s.p. Če ima podjetnik prihodke, nižje od 50.000 oz. 100.000 EUR pod določenimi pogoji, lahko ugotavlja davčno osnovo z upoštevanjem 80-odstotnih normiranih odhodkov. Davčna stopnja je 20-odstotna in pomeni dokončno obdavčitev, kar pomeni, da se dobiček ne všteva v dohodnino (Setnikar, 2014).

Razlika med obema vrstama poslovanja je, da normiranemu podjetniku ni treba voditi poslovnih knjig in ima zato nižje administrativne stroške, vendar ob zaključku leta nima možnosti uveljavljanja davčnih olajšav za dejavnost, možnosti upoštevanja splošne olajšave in drugih osebnih davčnih olajšav (Setnikar, 2014).

V diplomskem delu sem omenila tudi, da se samostojni podjetnik sam odloči, ali bo postal zavezanec za DDV ali ne. Ko podjetnik preseže 50.000 EUR obdavčljivega prometa v zadnjih 12 mesecih (in ne v koledarskem letu, kot misli marsikateri samostojni podjetnik), je vključitev v sistem DDV obvezna. Priporočljivo je, da se samostojni podjetnik vključi v sistem DDV, še predno preseže omejitve. Če podjetnik to omejitev preseže in še ni v sistemu DDV, mora obračunati DDV v tem letu (po predpisani stopnji za opravljeno storitev ali prodano blago) od zneska, s katerim je presegel omejitve. To pomeni, da mora državi plačati DDV, nima pa pravice tega DDV-ja zaračunati svojim kupcem, kar pomeni za podjetnika nepotrebno in hudo izgubo (Setnikar, 2014).

Podobno je treba biti pozoren pri izstavljanju računov podjetju iz Evropske unije (EU), ki ima veljavno davčno številko (te je mogoče preveriti na spletni strani »VAT validation«, to je register vseh veljavnih davčnih številok podjetij v EU). V tem primeru se mora podjetnik identificirati za namene DDV in prav tako plačati DDV državi, če je to ugotovil prepozno.

Samostojni podjetniki normiranci, po mojem mnenju, dobro opravljajo svojo dejavnost, vse ostalo pa je za njih nekaj tujega, zato je zelo pomembno, da se informirajo na pravih mestih, saj lahko le tako pravočasno pridobijo potrebne informacije in si s tem zmanjšajo stroške oz. jih izničijo. Poznam nekaj primerov iz prakse podjetja, kjer se zaposlena, da samostojni podjetniki niso bili pozorni pri višini prihodkov, ki so jih ustvarili med letom ali pa so izdali račun v EU in to niso sporočili v računovodstvo. Posledica tega je bila prijava v sistem DDV, samoprijava pri mesečnem obračunu DDV ter zamudne obresti za znesek DDV, ki ni bil obračun v pravem obdobju.

Prav tako menim, da bi vsi samostojni podjetniki, če so zavezanci ali ne, če ugotavljajo davčno osnovno na podlagi dejanskih odhodkov in prihodkov ali na podlagi 80 % normiranih odhodkov, če so popoldanski ali katera druga oblika podjetnika, morali voditi dvostavno knjigovodstvo. Vsak podjetnik bi moral imeti urejene evidence za celo leto, saj bi v primeru preoblikovanja statusa bilo delo bistveno lažje (namesto vzpostavitve sistema bi prišlo samo do preoblikovanja in nadgradnje).

3.3 Vodenje poslovnih knjig

Samostojni podjetnik se sam odloča kako bo vodil poslovne knjige, kljub temu se pa mora držati določb ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) in sicer 55. člena, kjer so navedeni kriteriji o velikosti podjetja ter 73. člena, kjer so navedene omejitve o načinu vodenja poslovnih knjig (podrobnosti so bile že predstavljene v poglavju 1.3 Poslovne knjige in evidence) ter SRS.

Pri samostojnem podjetniku normirancu je potrebno voditi le evidenco izdanih računov, pozitivnih obresti ter register osnovnih sredstev. Poleg tega se obračunavajo mesečni

prispevki za socialno varnost zasebnika, plačujejo mesečne akontacije (če jih ima) in se naredi zaključna bilanca na podlagi izkazanih prihodkov, od katerih se kot davčna osnova upoštevajo prihodki, zmanjšani za 80 % normiranih odhodkov (uveljavljanje olajšav v tem primeru ni mogoče). Strošek bilance je pri tej obliki samostojnega podjetnika nižji kot pri navadnem samostojnem podjetniku, prav tako strošek mesečnih računovodskih storitev (Setnikar, 2014, Razlika med navadnim in normiranim s.p.).

Problem nastane, če se status podjetnika spremeni, če na primer preseže vsa tri merila, ki določajo način vodenja poslovnih knjig. V tem primeru je samostojni podjetnik dolžan voditi dvostavno knjigovodstvo. V primeru prehoda na dvostavno knjigovodstvo je težje vzpostaviti realno stanje, saj nimamo evidenc za nazaj. Samostojni podjetnik mora zagotoviti podatke o terjatvah in obveznostih, ki na dan otvoritve še niso bile poravnane. Mesečno mora dostavljati vse prejete in izdane račune, da se zavedejo v poslovne knjige. Prav tako je treba obračunavati strošek amortizacije od osnovnih sredstev.

Če postane zavezanec za DDV, mora voditi tudi knjige za davčne namene in mesečno ali trimesečno oddajati obračun DDV na FURS. Če prejema plačila v gotovini, mora voditi vezano knjigo računov, ki jo dobi v knjigarni, in poročati te račune na FURS. Obveznost do FURS vzpostavi računovodska družba sama, saj je navadno pooblaščenca za oddajo vseh obračunov za samostojnega podjetnika. Vsi ti podatki morajo biti pravilno evidentirani, saj je od vsega odvisen končen rezultat samostojnega podjetnika. Ob zaključku leta se lahko samostojnemu podjetniku uveljavljajo tudi olajšave.

Za vse obračune so zakonsko določeno roki, ki se jih je treba držati. V primeru nepravočasne oddaje obračuna, nepravočasnega plačila ali napak pri samih obračunih FURS zaračunava zamudne obresti in tudi kazni, če gre za hujše kršitve. Od 1. 1. 2016 se vsa pošta od FURS vroča na e-portal od FURS in nič več v papirni obliki.

3.4 Subvencije za samozaposlene

Država v okviru aktivne politike zaposlovanja (v nadaljevanju APZ) uvaja različne ukrepe, da bi zmanjšala število brezposelnosti oz. spodbudila brezposelne, da se zaposlijo v obstoječem podjetju ali ustanovijo novega. Da so lahko izvedli nekatere programe, so zaprosili za evropska sredstva in s tem tudi dosegli želene rezultate, pri tem pa tudi negativne posledice (MDDSZ, 2015, *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*).

3.4.1 Obdobje pred 1. 7. 2013

Zavod RS za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ) v preteklosti nudil nepovratno subvencijo za samozaposlitev v višini 5.000 EUR. S tem je želel spodbuditi razvoj

podjetništva pri nas. Do subvencije so bile upravičene brezposelne osebe, ki so se odločile za eno od oblik samozaposlitve, na primer, samostojni podjetnik, družba z omejeno odgovornostjo ipd (Borštnik, 2013a).

Prvi pogoj na poti k pridobitvi subvencije je bil vpis v evidenco brezposelnih oseb oz. prijava na zavodu za zaposlitev, pri čemer so se lahko vključili le tisti brezposelni, prijavljeni pri ZRSZ najmanj tri mesece neprekinjeno, oz. iskalci zaposlitve, prijavljeni pri ZRSZ, če je bila njihova zaposlitev ogrožena zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti. Ker se je ta denarna pomoč črpala iz evropskega socialnega sklada, znesek pa je bil omejen (s tem je bilo omejeno možno število dodeljenih subvencij), je bila ključna hitra prijava (Borštnik, 2013a).

Vključitev v postopek za pridobitev subvencije je potekal na podlagi t. i. zaposlitvenega načrta. V tem načrtu so bili opredeljeni zaposlitveni cilji in izjava o vključitvi v program pomoči pri samozaposlitvi, kar je bil pogoj za prijavo v postopek pridobitve omenjene subvencije (Borštnik, 2013a).

Poleg zaposlitvenega načrta, je bil pogoj tudi obvezna udeležba na brezplačni delavnici za samozaposlitev, ki je trajala 5 dni oz. najmanj 22,5 pedagoške ure. Po opravljeni delavnici, se je lahko ustanovil novi poslovni subjekt, v štiridesetih dneh po zaključku delavnice pa je bil rok za samozaposlitev, najpozneje do 13. 12. 2013. Vlogo za subvencijo je bilo treba predložiti Zavodu za zaposlovanje v osmih dneh od datuma ustanovitve. Do te pa so bili upravičeni tisti, ki so se zaposlili kot (Mercina, 2011):

- samostojni podjetnik s.p. (zavarovalna podlaga 005);
- direktor oz. poslovodna oseba, kot lastnik ali solastnik nove gospodarske družbe ali zavoda (zavarovalna podlaga 040+112);
- oseba, ki z osebnim delom samostojno opravlja dejavnost – na podlagi odločbe pristojnega organa oz. vpisa v register samostojnih dejavnosti (zavarovalna podlaga 019).

Vsi prejemniki subvencije za samozaposlitev, ki so priprave na samozaposlitev opravili do 30. 6. 2013, so morali v 30 dneh od izteka subvencionirane samozaposlitve, ki traja dve leti, predložiti končno poročilo na obrazcu za porabo teh sredstev. Brezposelni, ki so se vključili v program za pridobitev subvencije do 15. 11. 2013, so bili še deležni te ugodnosti (Borštnik, 2013a).

Ena najuspešnejših programov APZ se v tej obliki ne izvaja več. Vsa sredstva so bila porabljena, poleg tega velika večina dobitnikov te subvencije danes ne obstaja več (Jug, 2015). V članku na spletni strani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije z dne 10. 1. 2014 je zapisano: »Podatki statističnega urada kažejo, da je v približno istem času, ko je država

v subvencioniranje za samozaposlovanje vložila skoraj 100 milijonov EUR (2007–2013) in ko se je število samozaposlenih dvigalo, je rastle stopnja tveganja revščine med samozaposlenimi. V letu 2007 je bila ta stopnja 16,3 %, v letu 2012 pa 23,8 %. V sindikatu opozarjajo, da nikakor ne smemo pozabiti na vse širši pojav lažno samozaposlenih.«

Po podatkih iz Statističnega urada RS je stopnja brezposelnosti padla za 1,7 odstotne točke, ko so uvedli subvencijo za samozaposlitev v okviru APZ, saj se je veliko brezposelnih odločilo za ustanovitev podjetja kot fizična oseba bodisi zaradi pomanjkanja delovnih mest bodisi zaradi pridobivanja delovnih izkušenj. K tej odločitvi je veliko pripomogla tudi finančna pomoč, ki jo je dobil vsak na novo ustanovljeni samostojni podjetnik. Iz istih virov je viden tudi ponoven dvig stopnje brezposelnosti leta 2009, ko je ta narasla za 2,4 odstotne točke, kar sovпада z omejitvijo dveh let, torej časovna omejitev, s katero si lahko obdržal celotno subvencijo. Gibanje registrirane brezposelnosti v obdobju 2006–2015 je prikazano v Tabeli 6.

Pogoj za to, da samostojni podjetnik obdrži subvencijo v celoti, je bil obstoj vsaj dve leti. Po preteku tega obdobja jih je res veliko zaprlo dejavnost, kar lahko vidimo tudi iz Tabele 6, saj je leta 2009 stopnja brezposelnosti znova narasla. V poznejši letih trend gibanja brezposelnosti ni bil tako izrazit kot prej. Vidna so nihanja, kar lahko povežem s tem, da so se brezposelni odločali za različne oblike pomoči.

Tabela 6: Stopnja registrirane brezposelnosti v obdobju 2006–2015

Leto	Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču, SKUPAJ	Registrirane brezposelne osebe	Stopnja registrirane brezposelnosti
2015	804.637,00	112.726,00	12,3
2014	797.792,00	120.109,00	13,1
2013	793.597,00	119.827,00	13,1
2012	810.001,00	110.183,00	12,0
2011	823.967,00	110.692,00	11,8
2010	835.039,00	100.504,00	10,7
2009	858.171,00	86.354,00	9,1
2008	879.257,00	63.216,00	6,7
2007	853.999,00	71.336,00	7,7
2006	824.839,00	85.836,00	9,4

Vir: Statistični urad RS/Aktivno prebivalstvo po registrskih virih po: aktivno prebivalstvo, leto, meritve/arhiv 2006-2015.

V nadaljevanju bom predstavila, kako vse lahko samostojni podjetniki izkoristijo različne ugodnosti in subvencije, če izpolnjujejo vnaprej določene pogoje.

3.4.2 Obdobje po 1. 7. 2013

3.4.2.1 Spodbude za samostojnega podjetnika kot delodajalca

Država skuša z različnimi zakonodajnimi prijemi zmanjšati davčne obremenitve za lažji začetek podjetniške poti. Ker ima samostojni podjetnik lahko tudi zaposlene, veljajo subvencije tudi za te. Subvencije, ki so aktualne v letu 2016, so (povzeto po članku Setnikar, 2016, Podjetniške spodbude):

a) Vračilo prispevkov delodajalca za prvo zaposlitev

Na podlagi ZPIZ-2 (Ur.l. RS, št. 99/13) lahko od 1. 7. 2013 uveljavljajo vračilo prispevkov delodajalca za prvo zaposlitev mladih do 26. leta starosti in matere, ki skrbijo za otroka do 3. leta starosti, ob tem pa zaposlitev ne sme biti krajša od 2 let neprekinjeno (nasprotno se prispevki vračajo). Prvo leto zaposlitve vračilo znaša 50 % prispevkov, drugo leto pa 30 % prispevkov za drugo leto zaposlitve.

b) Oprostitev plačila prispevkov delodajalca za starejše

Delodajalec je oproščen plačila vseh prispevkov delodajalca za socialno varnost za največ prvih 24 mesecev zaposlitve starejših brezposelnih, ki so starejši od 55 let in najmanj 6 mesecev prijavljeni v evidenci brezposelnih, če je pogodba o zaposlitvi sklenjena v obdobju od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2017 za določen čas (brez prekinitev) ali nedoločen čas. Oprostitev plačila prispevkov delodajalca delodajalec uveljavlja pri FURS, ob tem pa ne potrebuje dokazovati zaposlitve s pogodbo o zaposlitvi.

c) Delovni preizkus 2016

Delovni preizkus delodajalcu omogoča, da pred zaposlitvijo na konkretnem delovnem mestu spozna in preizkusi brezposelno osebo, ki je starejša od 30 let in vsaj 6 mesecev prijavljena v evidenci brezposelnih. Poteka preko javnega povabila, na katerega se lahko prijavijo vse pravne in fizične osebe, ki so registrirane v PRS. Za to dobi povrnjene upravičene stroške delovnega preizkusa (206 EUR za udeleženca ali dejansko nastali strošek za predhodni zdravniški pregled udeleženca), udeleženec pa prejme dodatek za aktivnost in za prevoz. Delovni preizkusi se morajo zaključiti do 31. 10. 2016.

d) Prvi izziv 2015

Ciljna skupina brezposelnih so mladi brezposelni iz vzhodne Slovenije, stari od 15 do 29 let in 364 dni, ki imajo stalno prebivališče v kohezijski regiji vzhodna Slovenija, so najmanj 3 mesece prijavljeni v evidenci brezposelnih in se ne izobražujejo ali usposablajo.

To ne velja za brezposelne, ki so bili pri kandidatu že zaposleni v zadnjih 12 mesecih ali so bili na delovnem preizkusu ali so se usposabljali na delovnem mestu v zadnjih šestih mesecih. Zaposlitev ne sme biti krajša od 15 mesecev, skupaj s 3-mesečnim poskusnim delom (v nasprotnem primeru se mora subvencija vrniti). Program se izvaja na podlagi javnega povabila, tako kot delovni preizkus, tako da za prijavo veljajo enaki pogoji, višina subvencije pa znaša 7.250 EUR za zaposlitev s polnim delovnim časom (40 ur na teden). Če gre za invalidno osebo s krajšim delovnim časom, se tudi subvencija temu primerno zniža.

e) Davčna olajšava za zaposlovanje brezposelnih

Podjetnik lahko uveljavlja olajšavo za zaposlitev brezposelnih oseb, mlajši od 26 let ali starejših od 55 let, pri izplačilu plače v višini 45 % plače zaposlene osebe (ne velja za normirance, ki nimajo zaposlenih). Olajšava se lahko uveljavlja za prvih 24 mesecev zaposlitve osebe v davčnem letu zaposlitve in naslednjih davčnih letih do poteka 24 mesecev in sicer, če je pogodba podpisana za nedoločen čas.

f) Davčna olajšava za zaposlovanje invalidov

Davčna olajšava se lahko uveljavlja za zaposlitev invalidov iz naslednjih kategorij:

- status invalida po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (3. člen ZZRZI, Ur.l. RS 16/07) (do znižanja davčne osnove v višini 50 % plače zaposlene osebe);
- invalid s 100-odstotno telesno okvaro in gluhe osebe (do znižanja davčne osnove v višini 70 % plače zaposlene osebe).

Pri samostojnih podjetnikih odstotki veljajo glede na izplačano plačo (ne velja za normirance, ki nimajo zaposlenih).

3.4.2.2 Spodbude za samostojno podjetništvo

Vlada RS je 13. 11. 2015 sprejela Smernice za izvajanje ukrepov APZ za obdobje 2016–2020, ki vključujejo pet ukrepov in zadnji med njimi je spodbujanje podjetništva. Ta ukrep je namenjen mladim brezposelnim osebam, ki se želijo samozaposliti in uresničiti podjetniško idejo. Da se jim lahko to omogoči, so na podlagi proračuna RS za leti 2016 in 2017 (Ur.l. RS, št. 96/2015) pripravili predlog Načrta APZ za leti 2016 in 2017. Na podlagi predloga se določi okvir razpoložljivih sredstev za izvajanje programov in aktivnosti v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

Del sredstev je namenjen tudi spodbujanju podjetništva med mladimi. Razporeditev vseh razpoložljivih sredstev, namenjenih tem ukrepu, je viden v Tabeli 7.

Tabela 7: Sredstva po ukrepu 5 APZ za leti 2016 in 2017 (integralni proračun in sredstva ESS OP EKP 2014–2020)

IME UKREPA APZ	Leto	Vir financiranja	INTEGR. PRORAČUN	Sredstva ESS OP EKP 2014–2020 (SLO in EU del)	SKUPAJ SREDST.	SKUPAJ SREDST. v %
UKREP 5: Spodbujanje samozaposlovanja	2016	Proračun RS ESS (OP EKP 2014–2020) - spec. cilj 8.2.1	1.000.000	1.400.000	2.400.000	2
Skupaj glede na vir financiranja vseh ukrepov	2016		41.000.000	59.155.000	100.155.000	
UKREP 5: Spodbujanje samozaposlovanja	2017	Proračun RS ESS (OP EKP 2014–2020) - spec. cilj 8.2.1	1.000.000	1.400.000	2.400.000	3
Skupaj glede na vir financiranja vseh ukrepov	2017		41.000.000	41.415.956	82.215.956	
UKREP 5: Spodbujanje samozaposlovanja	2016 – 2017	Proračun RS ESS (OP EKP 2014–2020)	2.000.000	2.800.000	4.800.000	3
Skupaj glede na vir financiranja vseh ukrepov	2016 – 2017		82.000.000	100.570.956	182.370.956	

Vir: MDDSZ, Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017, 2015.

V preglednici je razvidno, da je zelo majhen odstotek sredstev namenjen temu ukrepu, kljub temu pa ni zanemarljiv. Namen projektov bo spodbujati podjetništvo med mladimi brezposelnimi osebami, izkoristiti njihove zmožnosti, spodbujati inovativnost in ustvarjalnost ter podpreti nove ideje (MDDSZ, 2015, *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*). Največ sredstev je namenjenih socialni in delovni aktivaciji dolgotrajno brezposelnih oseb, torej oseb, ki so dolgo brez zaposlitve, starejših in oseb z nizko izobrazbo. Poudarek bo tudi na ciljni skupini mladih (MDDSZ, 2015, *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*).

Razmere na trgu dela kažejo povečano število brezposelnih žensk z višjo izobrazbo. Pri izvajanju programa Subvencije za samozaposlovanje, je bilo ugotovljeno, da je to možnost izkoristilo manj žensk kot moških, kar kaže, da so ženske bolj previdne in se težje odločajo

za samostojno podjetniško pot. S povečanje deleža žensk podjetnic, bi lahko prispevali k izboljšanju položaja žensk, kar bi lahko ugodno vplivalo tako na gospodarstvo kot celotno družbo. V okviru APZ so se tako odločili, da bo del sredstev integralnega proračuna iz petega ukrepa namenjen programu Spodbujanje ženskega podjetništva. S tem želijo omogočiti ženskam premagovanje začetnih finančnih ovir (MDDSZ, 2015, *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*).

S tem programom se zasledujejo tudi cilji in ukrepi v okviru Resolucije o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2015–2020, katerih poglobitveni namen je zmanjšati neenakost med spoloma na posameznem področju, torej s programom teži tudi k uresničitvi enega izmed ključnih ciljev navedene resolucije, in sicer odpraviti neravnovesja med spoloma ter spolno neenakost v zaposlovanju in pri odpravljanju brezposelnosti (MDDSZ, 2015, *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*).

3.5 Samostojni podjetnik ob upokojitvi

Obvezno zavarovanje za socialno varnost za samostojne podjetnike ureja 15. člen ZPIZ-2 (Ur.l. RS, št. 96/12) in 15. člen ZZVZZ (Ur.l. RS, št. 72/06). Ker ob izpolnjevanju pogojev za upokojitev prihaja do dvojnega statusa (status uživalca pokojnine in status zavarovanca iz obveznih zavarovanj, tj. status osebe, ki opravlja dejavnost), kar v slovenski pokojninski sistem vnaša načelo nezdržljivosti uživanja pokojnine in hkratnega opravljanja dejavnosti, obstajajo izjeme od načela nezdržljivosti (Petrič, 2015).

3.5.1 Upokojenec, ki opravlja dejavnost

Upokojenec lahko ob prejemanju pokojnine nadaljuje ali pa ponovno začne z opravljanjem dejavnosti v treh primerih (povzeto po članku Valand, 2015, S.p. za upokojence):

a) Delna pokojnina

Ta institut se uporablja zaradi spodbujanja kombinacije dela in upokojitve, omogoča bolj postopen in fleksibilnejši prestop v obdobje upokojitve. V primeru, da samostojni podjetnik izpolnjuje pogoje za pokojnino, vendar še naprej opravlja dejavnost, lahko prejema sorazmeren del pokojnine. Tako ostane v obveznem zavarovanju v obsegu, ki ustreza sorazmernemu delu polnega zavarovalnega časa, vendar le v primeru, če zaposlitev ni krajša od 4 ur dnevno ali 20 ur tedensko.

b) Ponovni vstop v obvezno zavarovanje in hkratno izplačevanje sorazmernega dela že priznane pokojnine

- c) Reaktivacija omogoča že upokojenim osebam ponovni vstop v obvezno zavarovanje, kar pomeni, da upokojenec ponovno pridobi status samostojnega podjetnika, ob tem pa dobi tudi sorazmerni del pokojnine, ki je odvisna od dolžine zavarovalnega časa. Najmanj lahko dela 10 ur na teden in največ 39 ur na teden ter ob tem prejema še sorazmerni del pokojnine, ki v prvem primeru znaša 75 % in v drugem primeru 12,5 %.
- d) Izplačevanje 20 % pokojnine

V tem primeru zavarovanec, ki izpolnjuje pogoje za upokojitev, ostane v zavarovanju v nespremenjenem obsegu, ob tem pa mesečno prejema tudi 20 % pokojnine, do katere bi bil upravičen na dan njene uveljavitve, vse do prenehanja zavarovanja ali do uveljavitve delne pokojnine.

3.5.2 Upokojenec, ki preoblikuje status

Status upokojenca v današnjih časih s finančnega vidika ni zaželen, saj veliko upokojencev v Sloveniji živi na pragu revščine, zato iščejo dodaten vir dohodka.

Najnižja pokojnina znaša 76,5 % povprečne mesečne plače, izplačane v RS v preteklem koledarskem letu, zmanjšane za davke in prispevke, ki se plačujejo od plače po povprečni stopnji v RS in trenutno znaša 809,06 EUR. Ker je odvisna od povprečne plače, se vsako leto določi nova. Najvišja pokojnina je štirikrat višja od najnižje osnove (36. člen ZPIZ-2, Ur.l. RS, št. 96/2012).

Razlog za nizke pokojnine so nizki prihodki v času delovnega razmerja. Da si upokojenci lahko izboljšajo standard, imajo možnost še drugega dodatnega zaslužka. To so ustanovitev d.o.o. (v družbi je lahko le družbenik ali prokurist), delo prek podjetne pogodbe ali delo preko avtorske pogodbe (Petrič, 2015).

Zaradi novega zakona, ki je začel veljati s 1. 1. 2016, je prišlo do spora med obrtniki in predlagatelji zakona. Obrtniki menijo, da se zaradi novih omejitev upokojencu ne bo več izplačalo delati, saj bodo po eni strani prejeli sorazmerni del pokojnine, po drugi strani pa plačevali prispevke. Na Obrtni zbornici so predlagali, da bi upokojenec lahko prejel polno pokojnino in bil hkrati še zaposlen ali samozaposlen, če bi ob tem plačeval polne prispevke in davke za svojo dejavnost torej. Kot največji problem navajajo neenakost. Iz prakse je bil naveden primer upokojenega profesorja, ki lahko prejema polno pokojnino in dela po avtorski pogodbi, za razliko od upokojenega samostojnega podjetnika (Petrič, 2015).

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) se s tem ne strinja in zagovarja novo sprejeta določila, ki naj bi bila sprejeta zato, da bi bile v pokojninski zakonodaji vse samozaposlene osebe enako obravnavane. Prav tako je na ZPIZ. Ob tem navaja, da je neenakost odpravljena, saj ima vsak možnost uživati status upokojenca ob nadaljnjem delu za polni delovni oz. zavarovalni čas in ob tem prejemati 20 % pokojnine (Petrič, 2015).

3.6 Prenehanje dejavnosti

Samostojni podjetnik, ki želi prenehati opravljati dejavnost, mora skladno z ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) vsaj 15 dni pred prenehanjem opravljanja dejavnosti obvestiti AJPES o nameravanem zaprtju s.p. Ob tem mora v enakem roku o prenehanju opravljanja dejavnosti primerno (s pismi upnikom, v sredstvih javnega obveščanja, poslovnih prostorih) obvestiti stranke, upnike, dolžnike, poslovne partnerje in v obvestilu navesti tudi dan prenehanja opravljanja dejavnosti. V tem času mora poravnati vse odprte obveznosti do kupcev oz. dobaviteljev. Objavi o nameri prenehanja opravljanja dejavnosti sledi prijava za izbris. Prijavo za izbris mora podjetnik ali od njega za ta namen pooblaščen oseba prijaviti najmanj tri dni pred dejanskim zaprtjem s.p. (e-VEM, 2016, Zaprtje s.p.).

Prijavo za izbris iz PRS lahko samostojni podjetnik vloži prek spletnega portala e-VEM ali na vstopnih točkah VEM. Prav tako je podjetnik je dolžan vložiti na FURS davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti na dan prenehanja opravljanja dejavnosti v roku 60 dni od dneva prenehanja opravljanja dejavnosti (e-VEM, 2016, Zaprtje s.p.).

Podjetnik lahko zapre podjetje, čeprav ima dolgove ali terjatve. Ker se smatra kot fizična oseba, bo za dolgove odgovarjal sam, tudi po tem, ko bo zaprl podjetje. Podobno velja za terjatve. Od dolžnikov lahko zahteva, da mu obveznosti poravnajo na osebni račun (e-VEM, 2016, Zaprtje s.p.).

Po izbrisu iz PRS se je podjetnik dolžan odjaviti iz sistema zavarovanja v roku osmih dni od dneva izbrisa. Priporočljivo je, da se po odjavi, pridobi potrdila o plačanih prispevkih (za svoj lastno evidenco). Drugače je pa tudi možno pridobiti podatke na ZPIZ, ki vodi evidenco o doseženi zavarovalni dobi in FURS, ki vodi evidenco o plačanih prispevkih (e-VEM, 2016, Zaprtje s.p.).

Podjetnik, ki je zaprl svoj s.p., je do denarnega nadomestila za brezposelnost upravičen le, če do zaprtja s.p. in s tem izgube zaposlitve ni prišlo zaradi krivdnih razlogov, temveč zaradi objektivnih razlogov, kar bo moral na Zavodu za zaposlovanje tudi dokazati. ZUTD v 4. odstavku 63. člena določa (Ur.l. RS, št. 80/2010), da zavarovanci, ki niso bili zavarovani na podlagi delovnega razmerja, ne morejo uveljavljati pravice do denarnega nadomestila, če odjava iz vseh socialnih zavarovanj ni bila posledica dlje časa trajajoče bolezni zavarovanca, elementarne nesreče, izgube poslovnega prostora ali izgube

poslovnega partnerja, na katerega je bilo v pretežni meri vezano poslovanje (e-VEM, 2016, Zaprtje s.p.).

3.6.1 Zavarovanje za primer brezposelnosti

Zavarovanje za primer brezposelnosti zagotavlja zavarovancem pravice v času, ko brez svoje krivde ali proti svoji volji ostanejo brez zaposlitve in v primeru, ko postane njihovo delo nepotrebno. To zavarovanje ureja Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, Ur.l. RS, št. 107/2006 (v nadaljevanju ZZZPB). Zavarovanci iz zavarovanja za primer brezposelnosti imajo pravico do denarnega nadomestila, povračila prevoznih in selitvenih stroškov, pravico do zdravstvenega varstva ter pravico do pokojninskega in invalidskega zavarovanja v času trajanja brezposelnosti. Te pravice lahko zavarovanci uveljavljajo le ob izpolnjevanju predpisanih pogojev in le toliko časa, kot to določa zakon (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 161).

Za primer brezposelnosti so obvezno zavarovane samo osebe v delovnem razmerju. V 15. členu ZZZPB (Ur.l. RS, št. 107/2006) je določeno, da se v ta sistem zavarovanja lahko vključijo tudi samostojni podjetniki. V nadaljevanju je zapisano, da se lahko zavarujejo tiste osebe, ki samostojno, z lastnim delom, kot edini in glavni poklic opravljajo pridobitno dejavnost in če niso zavarovani na drugi podlagi. Po 16. členu istega zakona se za brezposelno osebo šteje samostojni podjetnik oz. samozaposlena oseba, katere dobiček iz dejavnosti ni presegal zneska zajamčenega nadomestila plače. Ob tem se dobiček zmanjša za plačane prispevke za socialna zavarovanja (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 161-162).

Za analizo upravičenosti do pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti je najpogostejše vprašanje, ali so zavarovanci ostali brez zaposlitve brez svoje krivde in proti svoji volji. Ker je narava samozaposlitve specifična z vidika ugotavljanja prenehanja opravljanja dejavnosti, je v 19. členu ZZZPB (Ur.l. RS, št. 107/2006) določeno, da zavarovanci, ki niso zavarovani na podlagi delovnega razmerja, ne morejo uveljavljati pravice do denarnega nadomestila, če odjava iz obveznega zavarovanja ni bila posledica objektivnih razlogov, zlasti dlje časa trajajoče bolezni zavarovanca, elementarne nesreče, izgube poslovnega prostora ali izgube poslovnega partnerja, na katerega je bilo poslovanje vezano v celoti (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 164).

Vrhovno sodišče je v sodbi VIII Ips 300/2006 z dne 12. 2. 2008 dodalo, da se za brezposelne osebe štejejo tudi tisti samozaposleni, ki dejavnosti niso odjavili, vendar pa jim pridobitna dejavnost ne prinaša dohodka v višini zajamčenega nadomestila plače, kar je popolno nasprotje 2. alineje 32. člena ZZZPB (Ur.l. RS, št. 107/2006), ki določa, da zavarovancu preneha pravica do nadomestila, ko postane samozaposlena oseba, ter v neskladju drugim odstavkom 16. člena ZZZPB (Ur.l. RS, št. 107/2006), ki pravi, da je

brezposelna oseba tista oseba, ki je bila ob nastanku brezposelnosti v delovnem razmerju in hkrati samozaposlena oseba z dobičkom iz dejavnosti, nižjim od zneska zajamčenega nadomestila plače v zadnjem koledarskem letu (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 165).

3.6.2 Posebnosti pri prenehanju dejavnosti

V primeru smrti samostojnega podjetnika zakon omogoča, da njegovo podjetje nadaljuje njegov dedič. V tem primeru se še vedno uporablja ime in priimek zapustnika, prav tako pa preidejo podjetje ter tudi pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem na njegovega dediča, ki se v skladu s 74. členom ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) vpiše kot podjetnik (4. odstavek 72. člena ZGD-1, Ur.l. RS, št. 65/09).

V 4. točki 75. člena ZGD-1 (Ur.l. RS, št. 65/09) je navedeno, da AJPES po uradni dolžnosti izbriše podjetnika iz Poslovnega registra Slovenije na podlagi obvestila pristojnega matičnega organa, da je podjetnik umrl, razen če ji dedič podjetnika v treh mesecih po pravnomočnosti sklepa o dedovanju predloži izjavo, da bo nadaljeval zapustnikovo podjetje v skladu s četrnim odstavkom 72. člena tega zakona. Pri tem je v praksi največ težav s tem, kaj se dogaja s podjetjem in dejavnostjo podjetnika v vmesnem času, torej od smrti podjetnika do pravnomočnega zaključka dedovanja (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 282).

Še večja težava nastane, če je dedičev več in bi nekateri želeli nadaljevati podjetniško dejavnost, drugi pa ne. V tem primeru vsi dediči skupno upravljajo in razpolagajo s podedovanim podjetjem ter ne morejo razpolagati kot sodedič posameznik z deležem, ki ga imajo na posameznih zapuščinskih stvareh in z deležem na podjetju kot predmetu zapuščine. Vsa dejanja upravljanja izvršujejo skupno in soglasno, kar v praksi običajno ne deluje, saj so interesi posameznika običajno različni, zato tako upravljanje podjetja ni najprimernejše (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 283).

Možen odgovor na to dilemo lahko najdemo v nemški praksi in teoriji (Lange & Kuchinke, 1995, str. 110), kjer se večina zavzema za stališče, da lahko sodediči še naprej skupno vodijo podjetje, vendar naj bi se pri tem organizirali kot družba (Cepec, Ivanc, Kežmah & Rašković, 2010, str. 283).

SKLEP

Samostojni podjetnik posameznik je zelo pogosta oblika samozaposlitve, kar je posledica enostavne ustanovitve z nizkimi stroški in razmer na trgu dela. Dejstvo je, da lahko vsak posameznik registrira svojo dejavnost, vendar to ni edino merilo za njegov obstanek na trgu. Pogoj za dolgo in uspešno poslovanje je, poleg dobrega poslovnega načrta in

podjetniškega znanja, tudi poznavanje postopkov, pravil in zakonov, kar pa v praksi običajno ne velja, zato je priporočljivo, da samostojni podjetnik sodeluje s strokovnjaki s tega področja.

Glavni razlog so pasti, v katerih se lahko znajde vsak posameznik, ki ne upošteva, da obstajajo tudi zunanji dejavniki, ki lahko vplivajo na njegovo dejavnost. Prva past so prikrita delovna razmerja, kjer samostojni podjetnik posluje samo z enim naročnikom pod enakimi pogoji kot zaposleni, ki je v delovnem razmerju, pri tem pa je v slabšem položaju kot zaposleni, saj mu ne pripadajo ugodnosti v delovnem razmerju, kot so pravica do bolniške zaradi bolezni, pravica do regresa, pravica do odpovednega roka ipd. Redko kdo ve, da v tem primeru lahko prijavi status ekonomsko odvisne osebe, kjer se mu priznajo nekatere pravice iz delovnega razmerja.

Pri poslovanju je treba izbrati tudi pravilno obliko samostojnega podjetnika. Obstajajo omejitve, pri katerih je treba prijaviti novo obliko, če se te omejitve prekoračijo. Samostojni podjetnik po navadi ne pozna omejitev in predpisov, na kaj vse mora biti pozoren, zato je pomembno, da nekdo te omejitve spremlja v njegovem imenu. Če ne prijavi pravilne oblike, je v prekršku, poleg tega mora narediti popravke za vsa obdobja za nazaj od trenutka, ko je prišlo do prekoračitve omejitve, če je na primer prekoračil zgornjo mejo prometa v zadnjih dvanajstih mesecih.

Pravilno vodenje poslovnih knjig lahko prepreči prejšnjo nevarnost, saj strokovno usposobljena oseba spremlja poslovanje čez vse leto in tako pravočasno obvesti samostojnega podjetnika o pretečih nevarnostih. Poleg tega ga lahko obvešča o novostih, svetuje glede poslovanja in opominja na obveznosti, ki jih nosi vsak samostojni podjetnik.

Ena izmed teh novosti so tudi različne subvencije, ki jih lahko pridobi samostojni podjetnik, če izpolnjuje določene omejitve. Najbolj sporna med njimi je bila subvencija kot pomoč ob ustanovitvi. Za to subvencijo se je odločila država v okviru aktivne politike zaposlovanja zaradi spodbujanja podjetništva, kar je privedlo do nasprotnega učinka. Število registriranih samostojnih podjetnikov je na začetku naraslo, ob tem se je zmanjšala tudi brezposelnost, toda po dveh letih je večina prejemnikov te vrste pomoči opustila dejavnost.

Problematika je vidna tudi pri upokojevcih kot samostojnih podjetnikih. Če ne poznajo omejitev, lahko tudi izgubijo pokojnino, zato je pomembno, da se vsak upokojenec pred nadaljevanjem dejavnosti oz. ob prijavi nove pozanima, kako se to naredi pravilno, saj ni več mogoče uživanje celotne pokojnine in ob tem še opravljanje dejavnosti.

Tudi sama opustitev dejavnosti ni brez posledic, če se samostojni podjetnik ne loti tega pravilno. Ker v tem primeru odgovarja z vsem svojim premoženjem, je treba ravnati kot dober gospodar.

Ob poznavanju vsega zapisanega je mogoče preprečiti marsikateri nepotreben strošek. Dejstvo je, da je na trgu veliko različnih oblik samostojnih podjetnikov in vsakega je treba obravnavati drugače. Da samostojni podjetnik sprejme prave odločitve v pravem trenutku, mora poznati vsa dejstva in posledice, kar pa lahko dobi na enem mestu.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija RS za javnopravne evidence in storitve. (2016). Podatki o številu poslovnih subjektov, vpisanih v Poslovnem registru Slovenije v obdobju od leta 2006 do leta 2015. Najdeno 27.5.2016 na spletnem naslovu http://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Porocila/Arhiv
2. Bendrey, M., Hussey, R., & West, C. (2004). *Essentials of Financial Accounting in Bussiness*. London: Thomson Learning.
3. Borštnik, B. (2013a, 27. junij). Subvencija za samozaposlitev. *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/pridobivanje-sredstev/subvencija-za-samozaposlitev-case-study>
4. Borštnik, B. (2015b, 19. marec). Kako postati zavezanec za DDV. *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/racunovodstvo/kako-postati-davenci-zavezanec>
5. C. Thomsett, M. (2001). *Builder's Guide to Accounting*. Carlsbad, CA: Craftman Book Co..
6. Cepec, J., Ivanc, T., Kežmah, U., & Rašković, M. (2010). *Pot v podjetništvo s.p. ali d.o.o.* Ljubljana: GV Založba.
7. Dolensek, T. (2015, 20. maj). S.p. z normiranimi stroški. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/racunovodstvo/normirana-obdavcitev>
8. Drobež, M., Korbar, J., & Macarol, B. (2003). *Dvostavno knjigovodstvo zasebnikov s štiri in več mestnim kontnim načrtom ter zgledi knjiženj*. Ljubljana: Studio Macarol d.o.o..
9. e-VEM Portal za podjetja in podjetnike. (2015, 1. september). *Vpis samostojnega podjetnika preko portala e-VEM* (navodilo za registracijo samostojnih podjetnikov posameznikov). *E-revit*. Najdeno 16. marca 2016 na spletnem naslovu http://evem.gov.si/info/data/user_upload/Navodilo_Vpis_podjetnika_v_PRS_drzavljan_AJPES_avgust_2015.pdf
10. e-VEM Portal za podjetja in podjetnike. (2016). Vodenje poslovnih knjig za samostojne podjetnike. *E-revit*. Najdeno 12. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://evem.gov.si/info/poslujem/vodenje-poslovnih-knjig/vodenje-poslovnih-knjig-za-samostojne-podjetnike/>
11. e-VEM Portal za podjetja in podjetnike. (2016). Zapiranje s.p.. *E-revit*. Najdeno 12. aprila 2016 na spletnem naslovu <http://evem.gov.si/info/zapiram/zapiranje-sp/>
12. Fidermuc, K. (2015, 30. marec). FURS o spornih s.p.-jih, ki delajo kot zaposleni. *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/sp.html>
13. FURS. (2015a, 1. izdaja). *Prispevki za socialno varnost za zavarovance/Plačevanje prispevkov za socialno varnost za zavarovance – samozaposlene osebe*, Podrobnejši opis 1. izdaja. Ljubljana: Finančna uprava Republike Slovenije.

14. FURS. (2015b, 26. marec). *Fizične osebe, ki imajo registrirano dejavnost, delo pa opravljajo v odvisnem razmerju z delodajalcem*. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu http://www.fu.gov.si/fileadmin/Internet/Davki_in_druge_dajatve/Podrocja/Dohodnina/Dohodek_iz_dejavnosti/Novice/2015/Fizicne_osebe_ki_imajo_registrirano_dejavnost_delo_pa_opravljajo_v_odvisnem_razmerju_z_delodajalcem.pdf
15. Gowthorpe C. (2013). *Financial Accounting and Finance: For Non-specialists*. London: Thomson Learning.
16. Hojnik, T. (2015, 20. februar). *Zavezanec za DDV ali nezavezanec?* *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/racunovodstvo/davcni-zavezanec-ali-nezavezanec>
17. Horvat, D. (2010). *Računovodstvo za samostojne podjetnike* (gradivo za 2. Letnik). Ljubljana: Zavod IRC.
18. Jovanović, T. (2016, januar/februar). *Šola dvostavnega knjigovodstva po novih SRS 2016 – osnove* (1. zvezek). Ljubljana: Inštitut za računovodstvo.
19. Jug, D. (2015, 20. marec). *Pokasirali 5 tisočakov, po dveh letih pa zaprli podjetje*. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://www.times.si/pokasirali-pettisocakov-po-dveh-letih-pa-zaprli-podjetje--f7e545d81477a9005e54a76bce7b1b27f039e0bb.html>
20. Kerčmar, S., Tratar, B., & Boltin, T. (2006). *Praktični komentar novega Zakona o gospodarskih družbah*. Lesce: Založba Legat d.o.o..
21. Lange, H., & Kuchinke, K. (1995). *Lehrbuch des Erbrechts*. Beck, München.
22. Leva Bukovnik, M., & Sendelbah, M. (2010). *Računovodstvo za samostojne podjetnike*, (gradivo za 2. Letnik). Ljubljana: Zavod IRC.
23. Mercina, J. (2011, 20. februar). *Kako do subvencije za samozaposlitev?* *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/pridobivanje-sredstev/kako-do-subvencije-za-samozaposlitev>
24. Mercina, J. (2015a, 1. oktober). *Samostojni podjetnik (s.p.)*. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/samostojni-podjetnik-s.p>
25. Mercina, J. (2015b, 15. marec). *Obdavčitev s.p.*. *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/racunovodstvo/obdavcitev_s.p
26. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2016, 21. januar). *Za ukrepe aktivne politike zaposlovanja v 2016 in 2017 več kot 182 milijonov evrov*. *E-revit*. Najdeno 13. marca 2016 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7847/
27. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2015). *Načrt za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leti 2016 in 2017*. *E-revit*. Najdeno 16. marca 2016 na spletnem naslovu www.mddsz.gov.si/.../zaposlovanje/Nacrt_APZ_2016_2017__objava

28. Petrič, N. (2015, 17. december). Upokojenci in s.p. – vzrok za ustavno presojo. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://data.si/blog/2015/12/17/upokojenci-in-s-p-vzrok-za-novo-ustavno-presojo/>
29. Porter Gary, A., & Norton Curtis, L. (2001). *Financial Accounting: The Impact on Decision Makers* (Third Edition). Orlando: Harcourt College Publisher.
30. Pravilnik o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2016. *Uradni list RS*, št. 104/15.
31. Pravilnik o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, *Uradni list RS*, št. 138/2006.
32. Robnik L. (2008). *Računovodstvo za samostojne podjetnike*, (gradivo za 2. Letnik). Ljubljana: Zavod IRC.
33. S. Steingold, F. (20016). *Legal Guide for Starting & Running a Small Busines*. Berkeley, CA: Nolo.
34. Senčur Peček, D. (2015, junij). Prikrita delovna razmerja: Ali bodo »samozaposleni« nadomestili delavce? *E-revit*. Najdeno 10. marca 2016 na spletnem naslovu ournals.lexonomica.press/index.php/lexonomica/article/.../11/11
35. Setnikar, N. (2013, 4. november). Upokojenec – samostojni podjetnik v letu 2015. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/upokojenec-2013-samostojni-podjetnik-v-letu-2014>
36. Setnikar, N. (2014, 16. julij). Razlike med navadnim in normiranim s.p. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/razlike-med-navadnim-in-normiranim-s-p>
37. Setnikar, N. (2015, 29. september). Nove spodbude za zaposlovanje starejših 2016/2017. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/nove-spodbude-za-zaposlovanje-starejsih-2016-17>
38. Setnikar, N. (2016, 20. februar). Podjetniške spodbude. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniskikoticek/pridobivanje-sredstev/podjetniske-spodbude>
39. Slovenski inštitut za revizijo. (2016). *Pravila skrbnega računovodenja 2016*. *E-revit*. Najdeno 1. marca 2016 na spletnem naslovu www.si-revizija.si/sites/default/files/standardi/psr-2016.pdf
40. Slovenski računovodski standard 22 (2012), *Uradni list RS*, št. 80/2011.
41. Statistični urad RS. (2016). Aktivno prebivalstvo po registrskih virih po: aktivno prebivalstvo, leto, meritve. Najdeno 13.6.2016 na spletnem naslovu http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/viewplus.asp?ma=H262S&ti=&path=../Database/Hitre_Repozitorij/&lang=2
42. Škof, B., Ivanjko, Š., Štravs, S., Vukovič, K., & Polič, F. (2005). *Prenos dejavnosti samostojnega podjetnika posameznika v gospodarsko družbo*. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.

43. Tičar, L. (2012). *Nove oblike dela (Kdo in v kakšnem obsegu naj uživa delovnopravno varstvo?)*. Ljubljana: Pravna fakulteta UL (Založba Manet).
44. Uredba o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja. *Uradni list RS*, št. 140/06 in 76/08.
45. Valand, O. (2015, 20. december). S.p. za upokoјence. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/s.p.-za-upokoјence>
46. W. Carter, G. (2013). *Taxes Made Easy for Your Home - Based Business*. Hoboken N.J.: J. Wiley.
47. Zakon o davčnem postopku. *Uradni list RS* št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo.
48. Zakon o davku na dodano vrednost. *Uradni list RS* št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14 in 90/15.
49. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. *Uradni list RS*, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZdavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15.
50. Zakon o delovnih razmerjih. *Uradni list RS*, št. 21/13.
51. Zakon o dohodnini. *Uradni list RS*, št. 117/06, 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12, – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – ODL. US, 96/13, 29/14 – ODL. US, IN 50/14, 104/15.
52. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). *Uradni list RS*, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr., 27/16 in 31/16 – odl. US.
53. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS*, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US in 82/13: ZGD-1-NPB14.
54. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. *Uradni list RS*, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD in 102/15: ZPIZ-2-NPB7.
55. Zakon o računovodstvu. *Uradni list RS*, št. 23/99.
56. Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. *Uradni list RS*, št. 26/14.
57. Zakon o urejanju trga dela. *Uradni list RS*, št. 80/2010, 21/2013, 63/2013.
58. Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. *Uradni list RS*, št. 107/2006-UPB1, 114/2006-ZUTPG, 59/2007-ZŠtip (63/2007 popr.).
59. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. *Uradni list RS*, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C in 47/15 – ZZSDT
60. Zupančič, V., & Macarol, B. (2001, februar). *Knjigovodstvo in obdavčitev zasebnikov*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
61. Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. (2014, 10. januar). ZSSS komentira: Temna stran (promocije) samozaposlovanja: (lažno) samozaposleni - revni. *E-revit*. Najdeno 12. marca 2016 na spletnem naslovu <http://www.sindikat-zsss.si/index.php?option>

=com_content&view=article&id=1133:zsss-komentira-temna-stran-promocije-samozaposlovanja-lano-samozaposleni-revni&catid=2:aktualno&Itemid=65

